

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI BİLİM DALI

145152

EL SANATLARI EĞİTİMİNDE MÜZELER İLE TARİHİ MEKANLARIN
YERİ-ÖNEMİ VE KULLANIMINA İLİŞKİN
ÖĞRENCİ-ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ

145152

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ali MERCANOĞLU

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Yusuf BUDAK

Ankara - 2004

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

Ali MERCANOğLU'na ait "El Sanatları Eğitiminde M¼zeler İle Tarihi Mekanların Yeri-Önemi ve Kullanımına İlişkin Öğrenci-Öğretim Elemanı Görüşleri " adlı çalışma, j¼rimiz tarafından Geleneksel Türk El Sanatları Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof.Dr.Mustafa ARLI
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

Üye Prof.Dr.Tevhide ÖZBAęI
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

Danışman Yrd.Doç.Dr.Yusuf BUDAK
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

ÖZET

Bu araştırmada, el sanatları mesleki eğitimi alanında eğitim veren öğretim elemanları ile, yine aynı alanda öğrenim gören lisans öğrencilerinin el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanların yeri, önemi ve kullanımına ilişkin görüşleri saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırma 2003-2004 öğretim yılında; Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi El Sanatları Eğitim Ana Bilim Dalı'nda görev yapan 30 öğretim elemanının 17'si ve öğrenim gören 220 IV. sınıf öğrencilerinden 111'inin olmak üzere toplam 128 kişinin görüşü alınarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanların yeri, önemi ve kullanım düzeyine ilişkin öğretim elemanları ile öğrencilerin görüşlerinin alındığı iki adet paralel anket araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Anket, kişisel bilgiler, müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimindeki yeri ve önemi, müze ve tarihi mekanlara ziyaret etkinliklerinin planlanması ve uygulanması, müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitiminde verimli kullanılıp kullanılmadığına ilişkin görüşleri içeren 4 bölüm halinde düzenlenmiştir.

Araştırma bulguları aşağıda özetlenmiştir.

1- I. Alt problem olan, müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimindeki yeri ve önemine ilişkin;

a) Öğrenciler, müze ve tarihi mekanların mesleki eğitimleri sürecinde çok önemli bir yere sahip olduğunu söyleyerek, mümkün olduğu düzeyde yararlanılması-faydalanılması gereken kaynak ve ortamlar olarak görmekle birlikte, buralardan yararlanılamamasına ilişkin hiç bir mazeretin olmayacağını öğretim elemanlarının düşündükleri gözlemlenmektedir. Ancak, kendilerini müze ve tarihi mekanlar konusunda yeterince bilgili-donanımlı görmediklerini belirterek, bunu branş

öğretmenlerinin kendilerini yeterince bilgilendirmediği, yararlanma konusunda teşvik etmediği ve gezi-gözlem tekniklerini verdikleri mesleki eğitimde kullanmadıkları yönünde görüş belirterek vurguladıkları söylenebilir.

b) Öğretim Elemanları, öğrenciler gibi müze ve tarihi mekanların verdikleri el sanatları eğitimi açısından son derece önemli bulduklarını belirttikleri ve bu tür yerlerin mutlak yararlanılması gerekli yerler, ortamlar olarak düşündükleri gözlenmektedir. Ayrıca öğretim materyalleri eksikliğini önemli ölçüde gidereceği görüşünü paylaşmaktadırlar. Bunun yanı sıra müze ve tarihi mekanların öğrencinin mesleki eğitimine son derece önemli katkılar sağlayacağını düşünmektedirler. Ancak bunun yanında öğrencilerinin müze ve tarihi mekanlar ve mesleki eğitimlerine katkısı konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını belirtmektedirler. Öğrencileri yeterince bu konuda bilgilendirmediklerini, verdikleri eğitimde gezi gözlem ve yöntemlerini yeterince kullanmadıkları görüşünü paylaşmakla birlikte bu olumsuzlukların nedeni olarak ne zamansızlığı, ne önemli ölçüde ekonomik yetersizlikleri, ne de teorik derslerdeki yoğunluğun etkisi olduğunu düşünmediklerini belirtmektedirler.

2. II. Alt problem olan müze ve tarihi mekanlara ziyaret etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin;

a) Öğrenciler, müze ve tarihi mekanlara planlı-programlı gezi-ziyaret etkinliklerinin düzenlenmesinin aldıkları el sanatları mesleki eğitimi anlamlı kalacağını düşünmelerine karşın, gerek fakültelerinin, gerekse öğretim elemanlarının ziyarete ilişkin ne planlama aşamasında, ne programlama aşamasında, ne de uygulamada son derece yetersiz ve etkisiz olduklarını düşünmektedirler. Ancak öğrenciler farklı bölüm veya sınıflarda eğitim veren farklı elemanlarının bireysel gayretleriyle düzenlediği gezi etkinliklerinin çok sınırlı düzeyde olduğu, amaç ve kriterlerde bir belirsizlik bulunduğu, bu sınırlı etkinliklerin fakülte eğitim politikalarıyla ilintili olmadığı görüşünü dile getirmektedirler.

b) Öğretim elemanları, öğrenciler gibi mesleki eğitim amaçlı, planlı müze ve tarihi mekan gezi-ziyaretlerinin verdikleri eğitimi anlamlı kalacağını düşünmekle

birlikte öğrencilerden farklı olarak, fakültelerin sayısal olarak yeterli olmasada gezi programları düzenlediği, bu ziyaretlerin planlı programlı olduğu görüşündeler. Fakültenin bu tür gezi etkinlikleri düzenleme konusunda öğretim elemanlarını desteklediğini belirtmelerine karşın yeterince düzenlemediklerini düşünmektedirler. Ancak azda olsa düzenledikleri gezi etkinliklerinin amaç, uygulama ve sonuç itibari ile planlı-programlı olduğunu, plan, program ve gezi etkinlik detaylarının öğrencilere duyurulduğu görüşünü paylaşmaktadırlar. Ve gezilerde genelde gerekli gözlem materyalleri kullanılıp sistemli notlar tutturulduğu sonra bu verilerin raporlaştırıldığı görüşündeler.

3- III. Alt problem olan, müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitiminde verimli kullanılıp kullanılmadığına ilişkin;

a) Öğrenciler, gezi amaçlarının kendilerine duyurulmasının, gözlem konularının saptanmasının, gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulmasının, gezi sonrası bir değerlendirme yapılarak elde edilen sonuçların raporlaştırılmasının yapılan geziyi amaçlanan hedefler doğrultusunda verimli kılacağını düşünmek ve birlikte bu etkinliklerin alınan eğitimin pekişmesine, fakülte başarılarını olumlu yönde etkilemesine ve grup dinamizmine bağlı olarak işbirliği, sorumluluk duygusunu geliştirmeye katkı sağladığı görüşündeler. Ancak ziyaret öncesi genel olarak bilgilendirilmediklerini, branş eğitimcilerinin gözlem konularını saptamadığını, ziyaret sırasında yapılması gerekenlere ilişkin bilgilendirilmediklerini, kendilerine yeterince rehberlik edilmediği ve uygun gözlem materyalleri kullanılmadığı görüşünü de paylaşmaktadırlar.

b) Öğretim Elemanları, öğrenciler gibi, müze ve tarihi mekan gezi amaçlarının öğrencilere bildirilmesinin gezi verimliliğini artıracığını düşünmelerine karşın öğrencilerden farklı olarak, gezi-gözlem konularının saptanarak öğrencilerin bilgilendirildiğini, gezi öncesi, gezi ile ilgili gerekli ön bilgilerin verildiğini, ziyaret esnasında öğrencilere ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgiler verildiğini düşünmektedirler. Çünkü başarılı ve verimli geçecek bir gezi etkinliğinin öğrencinin öğrendiklerini pekiştirmesinde, genel başarılarını artırmakta, takım çalışması sebebiyle

sorumluluk ve işbirliği duygularının gelişmesinde çok önemli etkisi olduğu görüşündeler. Ayrıca, çoğunlukla bu gezilerde öğrencilere rehberlik ettikleri, genelde sistemli not tutturdukları, gerekli gezi-gözlem materyalleri kullandırdıkları, gezi sonrası bir değerlendirme yaparak sonuçları raporlaştırdıkları görüşünü paylaşmaktadırlar.

ABSTRACT

In this research, it is tried to define the options of the academicians giving lectures in Department of Skilled Trade and the students studying at the same department about the role, importance and usage of the museum and the historical places at the Skilled Trade Training Program.

This research has been made in the period of 2003/2004 with taking views of 128 persons of composed of the 17 of 30 academicians giving lectures in Department of Skilled Trade of Professional Training Faculty in Gazi University and 111 of the 220 students studying fourth class in the same department.

The two parallel questionnaires used in the study are prepared by the researcher in order to define the options of the academicians and students about the role, importance and usage of the museum and the historical places. The questionnaire was arranged as four sections: personal information, the role and importance of the museum and historical places in Skilled Trade Training Program, planning and the applying of visitation to museum and historical places, efficient usage of museum and historical places or not.

The summary results of the research are arranged as follows;

1. First Problem: The role and importance of the museum and historical places at the Skilled Trade Training Program.

a) The students are opinion of the museum and historical places have a big role and importance in the period of their education. They think that there is no reason not to go and visit these places. But, they think they are not well-informed and adequate enough about museum and historical places. They state their academicians don't inform enough and encourage them and not use observation techniques in their lectures.

b) The academicians are opinion as students that the museum and historical places have a big role and importance in the period of education. They think that museum and historical places will supply the deficiency of professional training materials in faculty. Also they state that these places contribute to the students' professional training. But they think the students are not well-informed and they don't inform the students enough and not use observation techniques in their lectures. They state that the reasons for these negativities are neither lack of time and money nor intensity of theoretical lectures.

2. Second Problem: The planning and applying of visitation to museum and historical places.

a) Although the students think arrangement of visitation to museum and historical places effect their education positively, the academicians and faculty are not adequate in the period of planning and applying of visitation. But also they think there are few academicians from the other department or class who try to organize visitation by themselves not depend on the faculty's politics.

b) Academicians are of the opinion that these places contribute to the students' education but contrary to the students they think the faculties arrange the visitation even not enough and support the academicians about these arrangements. But they share the opinion that the visitation plans and programs and details are declared to the students and these arrangements are well-planned and organized according to its aim, application and result and they also think observation materials are used and notes are taken and these notes are reported after visitation.

3. Third Problem: Whether museum and historical places are used efficient or not in Skilled Trade Program.

a) The students think that declaring the aim of the visitation, being determined the subject of observation, taking notes systematic and reporting notes increase the efficiency together with contribution to the professional education, cooperation in group

and duty. But they share the opinion that they are not well-informed before the visitation, subject of observation is not determined by academicians, and they are not informed what they do during visitation, the academicians are not sufficient to guide and they don't use suitable observation materials.

b) Although academicians think that declaring aim of the visitation to students increase the efficiency of visitation, contrary to students they state they determine the subject of observation and give advance information before visitation and inform students what they do during visitation. Because they are opinion of that successful and efficient visitation contribute to student's professional education, cooperation in group and duty. Furthermore they share the opinion of they guide students during visitation, get the students to take notes and get them to use observation materials and then get them to report results.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET	i
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLOLAR LİSTESİ	x
ÖNSÖZ	xi

BÖLÜM I

Problem Durumu	1
Problem Cümlesi	12
Alt Problemler	12
Sayıtlar	13
Tanımlar	13
Sınırlılıklar	14
İlgili Araştırmalar	14

BÖLÜM II

Yöntem	17
Araştırmanın Yöntemi	17
Evren	17
Örnekleme	18
Veri Toplama Aracı	18
Verilerin Analizi	19

BÖLÜM III

Bulgular ve Yorum.....	20
Örneklem Gruplara İlişkin Bulgular ve Yorum	20
Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorum.....	23

BÖLÜM IV

Sonuç ve Öneriler.....	66
Sonuçlar	66
Öneriler.....	68

KAYNAKÇA.....	70
---------------	----

EKLER

EK1- Anket Formu 1	75
EK2- Anket Formu 2.....	79

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo No.</u>	<u>Sayfa No.</u>
Tablo III-1: Örneklem guruplara İlişkin Veriler	21
Tablo III-2: Müze ve Tarihi Mekanların El Sanatları Eğitimindeki Yeri ve Önemine İlişkin Bilgiler	24
Tablo III-3: Müze ve Tarihi Mekanlara Ziyaret Etkinliklerinin Planlanması ve Uygulanmasına İlişkin Görüşler	31
Tablo III-4: Müze ve Tarihi Mekanların El Sanatları Eğitiminde Verimli Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Bilgiler	39
Tablo III-5: Müze ve Tarihi Mekanların El Sanatları Eğitimindeki Yeri ve Önemine İlişkin Bilgiler	46
Tablo III-6: Müze ve Tarihi Mekanlara Ziyaret Etkinliklerinin Planlanması ve Uygulanmasına İlişkin Görüşler	53
Tablo III-7: Müze ve Tarihi Mekanların El Sanatları Eğitiminde Verimli Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Bilgiler	60

ÖNSÖZ

Çağımızda eğitim, bireyin yaşadığı toplumda kendine gerek sosyal, gerekse ekonomik rol ve yer edinerek, çağın getirdiği global ve küresel değişimleri, gelişmeleri kendi kültürel değerlerine ve yaşamına katarak, içinde yaşadığı topluma yararlı, toplumun gelişimi, refahı, geleceği için her türlü gayret, hoşgörü ve özveriyi göstermesini sağlayabilecek bilgi, duygu, anlayış ve sorumluluğun bireye verilmesinde kullanılabilecek en önemli araçtır.

Toplumların, milletlerin, uygarlıkların, kültürlerin yaşayabilmesi veya varlıkların değerlerini, kimliklerini sürdürebilmesi mevcut kültürün, kendi çağının, kuşağının, değişiminin ve gelişiminin doğrultusunda uyarlanıp sentezlenerek bir sonraki kuşağa aktarılması ile mümkündür. Bir toplumu diğer toplumlardan ayırarak farklı kılan gelenekleri, görenekleri buna bağlı yaşam tarzı ve tüm bunların şekillendirdiği giyimi, kuşamı, mimarisi, sanatı vb. unsurlar toplumun değerlerini, yani kültürel kimliğini oluşturmaktadır. Toplumların değerlerini yani kültürel kimliğini çağın getirileriyle yitirmeden sürdürebilir kılması ve özünü koruyarak gelecek kuşaklara aktarmasındaki başarı eğitim sisteminin sağlıklı işleyişine bağlıdır.

Bu çerçevede eğitimin en önemli amacı öğrenciyi, aktif, araştırmacı, izleyen, gözleyen, karşılaştıran, yorumlayan, hipotezler oluşturarak deneyen, problemleri fark edip çözmeye yönelik kılmalı ve onun bilişsel alt yapısını bu yönde geliştirmelidir. Bu noktada verilen eğitimin ne olduğundan çok nasıl yapılacağı çok ayrı bir önem arz etmektedir. Dolayısıyla günümüz eğitim anlayışı, verilen eğitimin özellik ve niteliklerine uygun okul içi ve okul dışı eğitimi yaşantıları düzenlenmesini ve uygun eğitim ortamlarının oluşturulmasını gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda yapılan araştırmanın kapsamı ve amacı, kültürel değerlerimizin estetik yansımalarından biri olan el sanatları eğitiminin mesleki eğitim boyutunda nitelikli bir eğitimin gerçekleştirilebilmesi için, bu alan kapsamına giren ve en önemli eğitim yaşantıları-ortamlarından biri olan müze ve tarihi mekanların el sanatları

eğitiminde ne derece önemli konumda olduğu, ne derece kullanıldığını ortaya çıkarmaya çalışmaktır.

Bu araştırma sürecinin her aşamasında beni yönlendiren, bilgilendiren, destekleyen, her şekilde yanımda olan değerli hocam-danışmanım Yrd. Doç. Dr. Yusuf BUDAK'a anket geçerlilik-güvenirlilik çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Veysi ERKEN ve Yrd. Doç. Yücel GELİŞLİ'ye ve gerek istatistiksel çalışmalarında gerekse tez sürecinde manevi desteğini esirgemeyen Ziraat Bankası uzmanlarından Filiz ZERAN'a en içten teşekkür ederim.

Ali MERCANOĞLU

BÖLÜM I

PROBLEM DURUMU

Çağımız dünya düzenindeki hızlı gelişim ve değişime ayak uydurmak, toplumların varlıklarını sürdürebilmelerini sağlamak için mutlak bir gerçektir. Öyle ki, toplumların birbirine ve zamana karşı bir yarış haline dönüşen bu hızlı gelişim ve değişim, insanoğlunun yaşamının her alanındaki değişimleri de beraberinde getirmektedir. Ancak bu değişim ve gelişmeler bilim, teknoloji, ekonomik vb. alanlardaki gibi pozitif nitelik taşımadığı ayrı bir gerçektir. Özellikle toplumların varoluş, bir arada yaşama ve varlıklarını sürekli kılmanın en önemli ögesi olan kültürel kimliği ve değerlerdeki deformasyonu da hızlı gelişim ve değişimin negatif getirileri olarak düşünülebilir. Toplumların varlıklarını sürdürebilmesi, yaşanan bu kültürel deformasyonu engelleyerek koruyabilmesine ve sonraki kuşaklara aktarmasına bağlı olduğu düşünülmektedir..

“Neyi korumak isteriz? Bizim için değerli olanı, anıları olanı, tarihsel olanı... Bize dek yaşayarak gelmiş olanı, ön açmış, ön açan geleneği... Böyle bir şeyin bozulmamasını niteliklerini yitirmemesini, yıpranmamasını,yok olmamasını isteriz. Bütün bu özellikleriyle bizden sonrada sürsün, yaşasın isteriz. Böylece onlarda kültürel kişiliklerini, geleceklerini daha sağlıklı, daha insana yakışacak biçimde kurabileceklerdir. (Bektaş, 1992:1)

Bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan yegane unsur, kültürel yapısıdır. Gelenekleri, görenekleri, inançları, bu değerlerin şekillendirdiği yaşam tarzı, yaşama, doğaya, insana, evrene bakışı, tüm bu bileşenlerin etkilediği ve şekillendirdiği somut nitelikteki yansımaları olan sanatı, mimarisi, giyimi, kuşamı vb. kriterler, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran kültürel yapısını oluşturduğu bilinen bir gerçektir.

Köklü bir yapıya sahip olan Türk kültürünün ve sanatının temelini, geleneklerle oluşmuş, katılımlarla zenginleşmiş dinamik yapısı oluşturmaktadır. Bir milletin varlığı ile geçmişinin en önemli kaynakları, o milletin süregelen ve insanlık tarihine mal

olmuş eserlerinde görülmektedir. Köklü kültürümüzün günümüze değin süregelmiş ve hemen her alanda uygulanabilmiş en önemli eserlerinin çok büyük bir bölümünü de “El Sanatlarımız” oluşturmaktadır. Türk kültür ve sanat tarihi sürecinde yapıldıkları dönemin, coğrafyanın, bölgenin, yörenin yahut grubun sosyo-kültürel ve ekonomik yapısını yansıtan bu eserler, yapıldıkları dönemlerden bu güne bir köprü kurmakla birlikte, gelişimindeki kronolojik süreç hakkında günümüze bilgi ulaştırabilen en önemli kaynaklar olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

Bir milletin varlığının, kültürünün, geçmişinin, geleneklerinin, göreneklerinin ve yaşam biçiminin en önemli yansımalarından biri olan el sanatlarını sürdürebilir kılmak, ve gelecek kuşaklar için yaşatmak, o milletin kültürel varlığının sürekliliğini sağlayabilir. Toplumların kültürel kimliklerini, varlıklarını, sanatını ve yapısını sürdürebilir kılması, birikimlerini-tecrübelerini bir sonraki kuşağa aktarmasıyla gerçekleşebilir. Bu sürekliliği-sürdürülebilirliği sağlamak ise ancak, geçmişinin ve kültürünün izlerini takip etmiş, özümsemiş, duyumsamış, bugünün şartlarına uyarlayabilmiş bilgili ve bilinçli bireyler yetiştirmekle mümkündür. Bunu sağlayabilecek ve gerçekleştirebilecek yegane araç ise kuşkusuz “Eğitim” dir. “Yalnız eğitilmiş toplumlar kültürel değerlerine sahip çıkmış, geçmişini sorgulamış, sanatsal ve kültürel birikimlerini gelecekteki yatırımlara dönüştürebilmişlerdir.” (Abacı, 1996:3).

Eğitimin en önemli amaçlarından biri; “bireyin kalıtımla gelen gizil güçlerinin yönlendirilip geliştirilerek bunları kendisinin, ailesinin ve ulusunun yararı için kullanabilme yeterliliğine ulaştırabilmektir.” (Başaran, 1978:13) Bu paralelde eğitim ise; toplumun beklentileri doğrultusunda “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik ve kasıtlı olarak davranış değişikliği meydana getirme sürecidir.” (Ertürk, 1972:12). Geniş anlamda eğitim ise; “bireyin yaşamda varolmasıyla birlikte başlayan ve yaşamın her alanını kapsayan bir süreçtir.” (Fidan, 1985:10). Dolayısı ile toplumda var olan bütün sosyal ve kültürel kurumlar, bireyin eğitimini etkiler.” (Varış, 1994:13)

Ancak eğitim bir tesadüfler veya rastlantılar süreci değildir. Belli bir amaç doğrultusunda, plan ve program dahilinde uygulama gereği bulunmaktadır. Ve, bu

programların uygulanacağı örgün eğitim kurumlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda, bireyin eğitiminden sorumlu olan ve bu amaçla kurulmuş yegane sosyal kurum ise, okuldur. (Varış, 1944:13).

Örgün eğitim sisteminin uygulayıcısı olan okul; bireyin topluma faydalı olabilmesi için bireyin ve toplumun ekonomik, sosyal, sanatsal, niteliksel değerlerini, beklentilerini geliştirmek için, bireyin bu beklentiler doğrultusunda oluşturulan plan, program, strateji ve yöntemlerin uygulandığı-yürütüldüğü kurumsal yapıdır. Bu kurumsal yapıda yapılan eğitim türünde genel, mesleki ve teknik eğitim programları uygulanır. (Taymaz, 1997:3).

Ancak ne eğitimin kademesi, ne türü, ne de okul kurumunun fiziki yapısı amaçlanan hedefler doğrultusunda nitelikli bir eğitim ve öğretimin belirleyicisi olmadığı günümüz eğitim anlayışıdır. Nitelikli eğitimin belirleyicilerinin, eğitimin kademesi, türü doğrultusunda, kurumsal fiziki yapı çerçevesinde hedef ve amaç kapsamında doğru plan, program ve stratejilerinin oluşturulmasına bağlı olduğu bilinmektedir. Çünkü, ne, nasıl, nerede, neyle, ne şekilde sorularından yola çıkarak nitelikli bir eğitimin yol haritası, dinamik geleceği görebilen, iç denetim mekanizmasına sahip plan, program ve stratejilerle gerçekleştirileceği düşünülmektedir.

Eğitim planı; “amaçlanan hedeflere ulaşmak için gelecekte uygulanan bir dizi kararı hazırlamaktan oluşan bir süreçtir.”(Mahmut, 1978:7). Dolayısı ile planlama “geleceğe yönelik, daha çok eylem üzerinde duran, hedeflenen amaca göre tartışılmış bir çaba isteyen, birbirine bağlı bir dizi kararı birlikte getiren bir çalışmadır”. (Mahmut, 1978:7). Bir başka deyişle; Philip H. Coombs’a göre eğitimi öğrencilerin ve toplumun gereksinimlerini karşılamak ve amaçlarını gerçekleştirmede daha etkili ve verimli kılmak amacıyla rasyonel ve düzenli çözümleme (analiz) tekniğinin eğitim süreci karar aşamasına uygulanmasıdır.” (Mahmut, 1981:14).

Eğitimde planlama, yukarıda açıklandığı gibi amaçlar ve hedefler doğrultusunda, verilecek eğitimin ana hatlarını-çerçevesini oluşturma, kararlaştırma ve uygulamaya geçirme sürecini oluşturmaktır denebilir. Bu zamanı takip eden süreci ise programlama

yani planlanan çerçevenin içerisinde dolduracak sürecin detaylandırılması olduğu bilinmektedir.

Eğitim programı okulda bireye kazandırılacak olan niteliklerin planlanması doğrultusunda “istenilen hedef ve davranışların kazandırılması için gerekli stratejilerin belirlendiği yazılı döküman yada eylem planıdır.” (Demirel, 2000:4).

Eğitimin temel amacı, bireyi mümkün olan en yüksek mükemmeliyet düzeyine ulaştırmaktır. Bu nedenle her tür eğitim programı bu temel amaç doğrultusunda işlevsel olmak durumunda olduğu malumdur. Bu açıdan mesleki “ilgi ve gereksinimleri güdüleme faktörü kullanarak bütünüyle eğitime gerekmektedir.”(Alkan Doğan Sezgin, 1996:19). Bu amaç doğrultusunda son gelişmeler “dikkatle seçilmiş, öğrenme aracı olarak test edilmiş ve birbirleriyle ilişkili bileşenlerden oluşmuş ortamlara dayalı öğrenme yaşantıları programlama ve düzenleme yönündedir. “Bu çeşit planlama zorunlu olarak öğrencilerin yararına en uygun ve birbirleriyle ilişkili materyallerin ve konuların seçimi ve organizasyonu bir araya getirilmesi gerekmektedir.” (Alkan, 1980:55).

Eğitim programlarının nitelikleri eğitim kalitesinin belirleyicisi konumu itibarı ile, dinamik ve gerekli değişimlere uygun olmak gerekliliği bulunmaktadır. Eğitim programlarının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştirilmesini sağlamak amacı ile sistem yaklaşımı kullanılmaya başlanmıştır Sistem yaklaşımı; “kişide gözlenmesi kararlaştırılan hedefleri, bunları gerçekleştirebilecek düzenli eğitim ve sınav durumlarını içeren dirik bir bütündür. Programı oluşturan öğeler sürekli olarak birbirleriyle etkileşim halindedir ve birbirlerini etkileyerek organize olurlar.” (Sönmez, 1999:7). Bu süreci; “programı planlama, ihtiyacı değerlendirme, içeriğin analizi, seçme ve düzenleme, öğretim stratejisini belirleme, öğretim kaynak ve yöntemlerini geliştirme ve değerlendirme yaparak sonuçlara göre gerekli düzenlemeleri gerçekleştirme oluşturmaktadır.” (Doğan, 1997:2).

Günümüzde el sanatları eğitimi, okul çatısı altında, bir program dahilinde akademik yüksekokul, orta öğretim (meslek liseleri) ve ilköğretim (iş eğitimi) okullarında yürütülmektedir. Ancak okulun verilen eğitimin-mesleğin nitelikleri

açısından her zaman yeterli bir kurum olmadığı bilinmektedir. Verilecek eğitimin türüne, amacına, niteliğine, kapsamına, içeriğine göre okul, uygun eğitim ortamlarından yararlanmak durumundadır. Eğitimin amacına ulaşabilmesi için bireye, kazandırılmak istenen davranışların pekişmesini sağlayacak, bireyin ve toplumun beklentilerini karşılayacak düzeye ulaştıracak biçimde eğitimin niteliğini artırmak gerekmektedir.

Örneğin; kazı ortamları arkeoloji veya sanat tarihi, hastane ortamları tıp, yapı(inşaat) ortamları inşaat mühendisliği, ekonomik ortamlar iktisat-bankacılık vb. mesleki eğitim ortamları öğrencilerin eğitimleri sonrası mesleki niteliklerini geliştirici eğitim ortamları olduğu bilinmektedir. Yani bu tür eğitim ortamlarının aynı zamanda amaçlanan eğitimin niteliklerinin de belirleyicisi olduğu da söylenebilir. Çünkü verilen eğitim sürecinde kullanılan araç, gereç, yöntem, teknik ve ortamlar eğitimin amacına ulaşmasında oldukça önemli rol oynayan etkinlikler olarak görülmektedir.

Eğitim ortamı; “eğitsel etkinliklerin meydana geldiği; öğrenme-öğretme süreçlerindeki iletişim ve etkileşimin olduğu, personel, araç, gereç, tesis ve organizasyon gibi öğelerin oluşturduğu çevredir.”(Alkan, 1979:21). Eğitim ortamları aynı zamanda verilen eğitimi destekleyecek, kalitesini, niteliğini belirleyecek fiziki, sosyal ve psikolojik unsurları barındıran çevre-yerlerdir. (Alkan, 1979:21). “Öğrencinin geçirdiği ve geçireceği, öğrenme yaşantılarının içinde gizlidir. Ve öğrencinin bilişsel, duyuşsal psiko-motor, gereksinimlerinin aracılığı olan öğrenme stilleri neyi gerektiriyorsa, öğrenme yaşantıları ona göre şekillenecek ve davranış değişmesi olacaktır.” (Erginer, 2000:1). Dolayısı ile öğrenci ve öğrenme ağırlıklı olarak bu çeşit planlama zorunlu olarak öğrencinin yararına en uygun, zorunlu ve birbirleriyle ilişkili materyallerin ve konuların seçimi ve organizasyonu ve bir araya getirilmesini gerekmektedir. (Alkan, 1979:55). Çünkü, eğitim sürecinde kullanılan araç, gereç, ortam, yöntem ve teknikler, eğitimin amaçları doğrultusunda, hedefe ulaşabilmede oldukça önem kazandığı düşünülmektedir..

Amaca hizmet eden nitelikli bir eğitim; “belli bir konuyu öğretmek için gerekli öğretme durumlarını belirlerken, belli bir davranışı kazandırmak için, hangi öğretme yöntem ve tekniğinin ve hangi araç-gereçlerinin, hangi bilimsel verilerle bir araya

getirileceğinin tasarlanması ile eğitmenin yetiştirme biçimine ve ortamdaki araç-gereç ve yer imkanlarına bağlıdır.” (Çilenti; 1984; 40). Bu maksatla “eğitim için elverişli ortamların hazırlanması, bireyin sağlıklı gelişimi için önemlidir.” (Başaran, 1978:14). Çünkü çağımızda eğitim, tek düzelikten uzaklaşarak çok araçlı ve okul içi-okul dışı imkanların, olanakların bileşenleri doğrultusunda içeriğin bireylere kazandırılmasının doğru bir yol olduğu bilinen bir gerçektir.

Örneğin eski eğitim sisteminde; “sınıf içi ve yazılı gereçlere dayalı bir sistem eğitimin temel yapısını oluşturmaktaydı. Ancak günümüzde yazılı gereçlerin genel anlamda sadece bilgi vermek, rehberlik etmek ve öğrenilenleri kontrol etmek gibi üç temel işlevi üstlendikleri görülmektedir.” (Hızal, 1983:5). Bununla birlikte eğitimin niteliğine uygun yöntem teknik, araç-gereç, eğitim ortamları çerçevesinde; “yaşayarak, kendini tanıyarak-tanıtarak, grup dinamiğinden, hız alarak, eleştirerek, tartışarak yapılan bir öğrenme, birbirleri üzerine yığılan ezberci öğrenme-eğitim biçimini aşmaktadır.” (Adıgüzel, 1993:93). Çünkü tam ve nitelikli bir eğitim, çok iyi düzenlenmiş, kendi kendini denetleyebilen bir plan-programla, bu plan-program doğrultusunda uygulanan yöntem, teknik, stratejilerle ve bu yöntem, teknik, stratejiler doğrultusunda kullanılan araç-gereç, kaynak ve okul içi-okul dışı eğitim ortamlarının, öğrencinin duyu organlarına sayısal hitabı ile doğru orantılı olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, uygun seçilmiş-düzenlenmiş, verilen eğitimin niteliği ve içeriğiyle doğru orantılı eğitim ortamları ile bu eğitim ortamlarının doğru bir şekilde kullanımı, verilen eğitimin kalitesini belirlemede çok önemli bir yer tutmakta olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Ancak, yukarıda belirtilen nitelikler,özellikler ve ortamlar “Mesleki Eğitim” türü bir eğitim söz konusu olduğunda ayrı bir anlam kazanmaktadır. Çünkü bu tür eğitimin temel amacı uzmanlaşma isteyen mesleklere eleman yetiştirmektir. Yani, “ferdin iş piyasasında geçerliliği olan bir işe girebilmesi ve meslekte ilerleyebilmesi için gerekli bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıkları kazandırmaktadır.” (Kadı, 1998:5). Başka bir anlamda; “iş ve birey arasında uyum oluşturmaktır.” (Sezgin, 2000:1). Bundan dolayı birey (öğrenci) ve okul, verdikleri mesleki eğitimin türü, niteliği ve özelliğine uygun okul içi-okul dışı eğitim ortamlarını düzenlemek, kullanmak, yararlanmak

durumundadır. Bu çerçevede okul ve eğitimcilerin önemli görevi, bireyin eğitiminin sonunda, nitelikli bir birey olarak yaşadığı topluma yararlı, verimli olmasını sağlayacak bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak olmalıdır. Ve bunu sağlamak için gerekli alt yapıları olanakları sağlamlaştırmak, eğitimin niteliğine uygun eğitim ortamları düzenlemek için diğer kurumlardan yararlanmak durumundadır.

Günümüzde el sanatları eğitimi, orta ve yüksek öğretim düzeyinde mesleki eğitim kapsamında yapılmaktadır. Ancak el sanatları eğitimi kapsam, nitelik, alan, çeşitlilik, kronolojik süreç, sürece bağlı değişim, coğrafi, bölgesel yöresel, grupsal farklar göz önüne alındığında ne sadece okulda gerçekleştirilebilecek bir eğitim, ne de okulun böyle bir eğitimi gerçekleştirebilecek yer, güç ve olanakları bulunduğu söylenebilir. Çünkü, detayların, duyuların ve duyguların ayrı bir önem arz ettiği el sanatları eğitiminde gözlem, yaşamak, hissetmek, temasın çok önemli bir yer tuttuğu bilinen bir gerçektir. Okul içerisinde slayt, fotoğraf gibi araçlar-kaynaklar doğrultusunda yapılan mesleki uygulamalarda öğrencinin, yaptığı iş ile yararlandığı bu araçlar-kaynaklar arasında net ve duyuşsal bir bağlantı kurması mümkün olmayacaktır.. Köklü ve kültürel bir mirası, değerin uygulayıcısı, taşıyıcısı, geliştiricisi ve mesleki temsilcisi misyonunu yüklenecek olan öğrencinin yararlandığı araçlarla yaptığı iş arasında kuracağı tek bağlantı, tam emin olmadığı bir benzerlik olacağı bir gerçektir. Böyle bir durumda öğrenci, kafasındaki kuram, terim, bağıntı ve örüntüleri netleştiremeyecek, dolayısı ile yaratıcı-üretici zeka gelişmeyecek, sonuç olarak el sanatları mesleki eğitiminin tam olarak amacına ulaşamayacak olması kaçınılmaz bir sonuç olabilecektir.

Bu bağlamda okul, binlerce yıllık bir süreç içerisinde günümüze kadar ulaşabilmiş olan el sanatlarımızın bütün örnek, tür ve yapılarını bünyesinde barındırmayacağından, bu alanda hizmet veren diğer sosyal kurum ve kuruluşlarından yararlanmak, yani eğitim ortamları bulmak durumundadır. Hatta verdiği el sanatları mesleki eğitiminin amacına ulaşabilmesi için bu kurum ve kuruluşlarla ortak bir eğitim-öğretim planı uygulamak durumunda olduğu da bir gerçektir. Bu alanda okulun yararlanacağı-kullanabileceği en önemli kurumların başında hiç şüphesiz müzeler ile aynı kurum bünyesinde hizmet veren ve el sanatlarımızın en güzel, en nadide, en özgün

ve en doğal eserlerini orijinal uygulama alanlarıyla bünyesinde barındıran tarihi mekanlar gelmektedir.

“Müzeler, toplumun bilimsel ve kültürel geçmişini yansıtan, geleceğini biçimleyecek öğeleri araştıran, toplayan, koruyan,sergileyen, belgeleyen,yaşatan ve yönlendiren yaygın bir eğitim kurumudur.” (Atagök, 1085:10). Yani müzeler hem bilimsel hem de bilgi, iletişim, belgeleme ve eğitim merkezleridir (Ronte, 1981:29). Müzelerin eğitim amacı, salt bilgi vermek değildir. “Müzeler, okulların amaçlayıp’ta gerçekleştiremedikleri düşünceyi kamçılayan ve geliştiren eğitim yapabilecek güce sahiptirler” (Atagök, 1982:3). Bu özelliği ile müzeler, kişiye bilgisini geliştirmek yollarını öğretmek ve bu bilgileri karşılaştırma alışkanlığı kazandırmaktadır. Ki bunun, el sanatları mesleki eğitiminde çok önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Bu nedenle “müzeler, sergiledikleriyle yetinmeyip, kitap ve derslerin açıkça ortaya koyamadıkları, nesneler arasındaki var olan bağlantıları gösterirler.” (Harrison, 1963:109). Kelimeler ve görüntülerin onları destekleyecek deneyimleri olmayan bireylere karmaşık gelmesi doğal bir sonuçtur. Önce görüntüler, sonra düşünceler, bağlantılar ve örüntülerle muhakeme, daha sonra bu muhakemelerin bir sonuç olarak kelimeye dönüşmesi ise yine beklenen doğal bir sonuç olduğu bilinmektedir.

“Müzelerde amaçlı ve planlı olmayan, farkına varmadan öğrenmenin olduğu, kendinden eğitim söz konusudur. İnformal eğitim diye adlandırılan bu tür eğitimde öğrenme, gözleme dayalıdır” (Fidan, 1985:23). Ancak müze veya tarihi mekanlarda eğitim bir amaç doğrultusunda ve plan-program çerçevesinde kasıtlı, bilinçli uygulandığında formal bir eğitime dönüşür. Salt olan gözlem, bilgi, muhakeme ve öğrenmedir. “Comeniusa (1712-1852) göre “gözlem tekniği” eğitimin temelini oluşturmaktadır. “Rousseau (1712-1852) ve Budedow (1724-1790)’da eğitimin “görerek ve temas” yoluyla olabileceğini savunmuşlardır. Frobel (1712-1852) ise “yaşayarak ve yaparak” yapılan öğretimin önemini vurgulamıştır.” (Aktaran; Abacı, 1996:7).

Yukarıda görüldüğü gibi gözlem tekniğinin önemine ilişkin bu düşünceler, her alanda olduğu gibi özellikle el sanatları eğitiminin, bir de mesleki boyutta ise nasıl ve ne şekilde yapılacağı ile ilgili yol gösterici nitelikte düşüncelerdir.

“Planlı ve düzenli bir şekilde yapılan gezi-gözlem tekniği, okul ve sınıf içi çalışmaları tamamlamak, daha anlamlı kılmak amacıyla yapılan eğitsel etkinliklerdir. Bir öğretim tekniği olarak büyük yarar sağlar. Öğrenciler, nesneleri, olayları gerçek biçimleriyle görmeyi gözlem yoluyla öğrenirler. Bu teknikle bir bütünü oluşturan unsurları detaylı bir analize tabi tutabilirler. Böylece öğrenciler sadece görmeyi değil, gördüklerini kavramayı öğrenirler. Yani teknik olayları, durumları gerçek görünümleriyle tanımayı, takdir etmeyi ve bilgileri asıl kaynağı ile kıyaslamayı öğrenirler.” (Bilen, 1996:166-167).

El sanatları eğitiminde gözlem tekniğinin el sanatları eğitiminin temelini oluşturduğu bilinmektedir. Çünkü gözlem tekniğinde öğrenci, bütün duyularını kullanmaktadır. Bu maksatla okul içi etkinlikler dışında okulun, öğretmenin, öğrencinin kullanacağı, verilen mesleki eğitimi destekleyecek konuların, ürünlerin, eserlerin bulunabileceği en önemli eğitim ortamlarının başında, müze ve tarihi mekanların geldiği daha önce kısmen belirtilmiştir. Bu tür eğitim ortamlarında nesneler-eserler öğrenme sürecinde katalizör görevi üstlenirler. Çünkü eserler gerçektirler, yazılı ve resimli kaynaklara göre niteliksel farklılıkları vardır. Dokunma yoluyla bedensel, duyuşsal, bilişsel tepki verdiğimiz bir maddeselliğe sahiptirler. Mesleki eğitiminde öğrencinin tepkisinin böyle canlı olması, öğrenme için bütüncül etkileşim sürecini başlatır. Gördüğümüz dokunduğumuz eserler verdiğimiz tepki, etkin katılım ve öğrenme arasındaki zor olan aktarımı kolaylaştırır ki bu, seçtiği mesleki eğitimin özelliğini, yapısını, anlamını, ruhunu, değerini özümsemiş öğrencinin başarısını dolayısı ile okulun, öğretmenin, hedeflenen eğitimin başarıya ulaşmasını sağlamaktadır.

El sanatları eğitiminde istenilen, planlanan hedeflere ulaşmada, bir çeşit araç işlevine sahip bulunan içeriğin bireylere kazandırılmasına, değişik kaynakların (canlı-cansız) birbirini bütünleyecek biçimde işe koşulması gerekmektedir. (Hızal, 1983:71).

“Bir eğitim ortamının nasıl, ne zaman ve nerede kullanılması gerektiği sorusuna cevap verebilmek için her şeyden önce onun mesaj niteliğinin; lojistik olanaklarının, etkinlik durumunun ortama karşı tutulmaları, temin edilebilirlik durumunun, kullanma ve teknik sınırlılığının, hangi duyuşsal biçime mesaj ilettiğinin, öğretmen ile öğrenciye sağladığı olanakların ve yeteneklerin neler olduğunun, içeriğin nasıl etkilenebileceğinin vb. soruların gereği gibi cevaplandırılması gerekmektedir.” (Alkan, 1979:85).

Ve, bu cevaplara hazır olan, okul programlarının başarıya ulaşabilmesi için müzelerin ve tarihi değerlerin önemine inanmış, bunlardan nasıl yararlanacağını öğrenmiş öğretim elemanlarının desteği aranmalıdır. (Newson, 1977:12). Çünkü her alanda olduğu gibi, el sanatları eğitiminde de nitelikli bir eğitimin gerçekleştirilmesinde en önemli etken-unsur, hiç şüphesiz mesleki donanım ve alt yapıya sahip olan öğretmenlerdir. Bir öğretmenin en önemli görevi,

“eğitimsel yaşantıları düzenlemek ve düzenlenen çevrede örnek oluşturacak biçimde yer almaktadır. Gerekli mesleki boyutla öğrenci davranış değişimlerini sağlamaya yönelik etkinlikleri düzenleyip, bu etkinliklerin planlı ve düzenli olması, davranışların istendik olmasına yönelik olarak olanakları hazırlayıp, öğrencinin neleri öğrenmeye ihtiyaç duyduğu ile bunların nasıl kazandırılacağına ilişkin kararları dikkate alarak oluşturmaktır.” (Bilen, 1996:16).

Sonuç olarak “öğretmen, eğitim-öğretim sürecinde kullanılacak görsel,işitsel, mekansal, zamansal donanım, yani hazır kullanılacak yada hazırlanacak her türlü eğitsel araç-gereçten sorumludur.” (Erginer, 2000:2). Bununla birlikte, “klinik, bireysel, bağımsız ve grupla çalışma gibi öğretme-öğrenme etkinliklerini oluşturma ve yönetme işlevlerinin de yüklenmek zorundadır.” (Alkan, 1979:76). Çünkü iyi bir öğretmen, özellikle öğrenme için ne kadar zengin uyarıcı kullanırsa, öğrenmenin o kadar kaliteli olabileceğini hesaba katarak öğretimsel donanımını temin etmelidir. (Erginer, 2000:2). Yani bir öğretmenin kendisine, mesleğine, toplumuna, okuluna ve öğrencisine yararlı olabilmesi için; “program geliştirme, bilgi kaynaklarından yararlanabilme, tesis, araç-gereç ve bunları kullanabilme, öğrenme-öğretme etkinliklerini yürütme, danışmanlık ve rehberlik, zaman ve yer planlaması yapabilme, ekiple çalışma,kendini yetiştirme ve değerlendirme ve de belirli alanlarda ihtisaslaşabilme yeteneği olmalıdır.” (Alkan, 1979:4). Çünkü eğitimcinin (dolayısıyla amaçlanan eğitimin) başarısını etkileyecek en

önemli nokta, “eğitimin yöntem ve araçlarının özellikleri, eğitim yönünden yararları ve sınırlılıkları ile ilgili bilgilerinin derecesine bağlıdır.” (Çilenti, 1984:40).

Bir eğitimcinin mesleki nitelikleri öğrencilerin geleceğe yönelik mesleki nitelik, kariyer ve geleceklerini kapsadığında, eğitimcinin mesleki özelliklerinin öneminin daha bir anlam kazandığını söylemek doğru olacaktır. El sanatları mesleki eğitimi alanında eğitim veren bir eğitimci, alanı ile ilgili bütün bilgi, tutum ve becerilerle donanımlı olmalıdır. El sanatları eğitimi kapsamında, en önemli kaynaklardan ve ortamlardan biri olan müze ve tarihi mekanlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Bu tür yerlerin yapısı, tarihi, içerikleri, özellikleri ile bu yerlerden nasıl, ne şekilde, ne amaçla yararlanılacağını bilmesi gerekmektedir. Ayrıca, müzelerin ve tarihi mekanların el sanatları eğitimindeki yeri, önemi, nasıl yararlanılacağına dair bilgileri öğrencileri ile paylaşabilmelidir. Onları bu tür yerlerden yararlanma konusunda yönlendirebilmeli, desteklemeli ve teşvik etmelidir.

Gerek sınıf, gerek bölüm ve gerekse kurum tarafından gezi-gözlem etkinlikleri düzenlenmesine katkı sağlanmalı öğrencilere buralardan en verimli şekilde nasıl yararlanılacağına dair rehberlik etmelidir. Bu tür gezileri yeterli düzeylerde gerçekleştirerek bu tür eğitim ortamlarından, öğrencilerin yeterince yararlanmasını sağlamak durumundadır. Verimliliği artırıcı etken unsurları (amaç, hedef saptama, gözlem materyalleri vb.) belirleyerek, sonuç ve değerlendirme kriterlerini belirlemelidir. Ve bütün bunları çıkış, gelişim ve sonuç itibarı ile öğrencileriyle paylaşmalı, onları da bu tür etkinlik ve organizasyonları düzenleyebilecek düzeye ulaştırılmalıdır. Çünkü nitelikli bir el sanatları eğitimcisi, öğrencilerinin bir gün bu kültürün, sanatın ve varlığın özelliklerini koruyucusu, sürdürücüsü, taşıyıcısı, öğreticisi olacağını bilmelidir.

Bu araştırmanın nitelikli bir el sanatları eğitiminin nasıl ve ne şekilde uygulanabileceğine ilişkin ipuçlarını ortaya koyması açısından önemli bir yer tutacağı söylenebilir. Çünkü; kültürel, sanatsal ve manevi bir değerın sürekliliğini sağlamak amacı ile el sanatlarını mesleki boyutta sürdürebilecek meslek erbablarının, eğitimcilerinin eğitiminin son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla el

sanatları eğitimi sürecinde, etkin ve nitelikli bir yapı oluşturulmasına katkı getirebilecek olması açısından da bu araştırmanın önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Yapılan literatür taramaları sonucunda, müze ve eğitim kapsamında yapılan çalışmalara rastlanmakla birlikte, el sanatları alanıyla bire bir ilişkili olan müzeler ve tarihi mekanlarda el sanatları bağlamında bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu açıdan da yapılan bu araştırma önemli görülmektedir.

Yukarıda belirtilen ilişki ve önem çerçevesinde bu araştırma; öz kültürümüzün bir parçası olan el sanatlarımızı sürdürebilir kılmak amacıyla, el sanatları alanında eğitim veren Mesleki Eğitim Fakültelerinin El Sanatları lisans öğrencileri ile yine aynı alanda eğitim veren öğretim elemanlarının el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan, mesleki eğitim boyutunda ne ölçüde ve nasıl yararlanıp yararlanmadıklarını ortaya koymayı hedeflemektedir.

PROBLEM CÜMLESİ

El sanatları eğitimi veren öğretim elemanları ve aynı alanda eğitim alan lisans öğrencilerinin, el sanatları eğitiminde müzeler ile tarihi mekanların yeri ve önemi, buralara gezi etkinliklerinin planlanması ve uygulanması ile verimli kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

ALT PROBLEMLER

1. El sanatları eğitimi alan lisans öğrencilerinin el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanların yeri ve önemine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. El sanatları eğitimi alan lisans öğrencilerinin müzeler ile tarihi mekanlara gezi etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. El sanatları eğitimi alan lisans öğrencilerinin müze ve tarihi mekanların verimli kullanılıp kullanılmadığına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. El sanatları eğitimi veren öğretim elemanlarının el sanatları eğitiminde müzeleri ve tarihi mekanların yeri ve önemine ilişkin görüşleri nelerdir?

5. El sanatları eğitimi veren öğretim elemanlarının müzeler ile tarihi mekanlara gezi etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin görüşleri nelerdir?

6. El sanatları eğitimi veren öğretim elemanlarının müze ve tarihi mekanların verimli kullanılıp kullanılmadığına ilişkin görüşleri nelerdir?

SAYILTILAR

1. Araştırmada kullanılan anketi cevaplayan öğrenci ve öğretim elemanları samimi cevap vermişlerdir.

2. Araştırmada kullanılan anketin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarında bilgilerine başvuru uzmanların görüşleri yeterlidir.

TANIMLAR

Öğretim Elemanı : Öğrenme-öğretme sürecini yürüten öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve okutman gibi fakülte öğretim kadrosu.

Lisans Öğrencisi: El sanatları mesleki eğitimi kapsamında geleneksel Türk el sanatları (GTE), Dekoratif sanatlar (DEK), Nakış (NAK), Tekstil, dokuma, örgü (TDÖ) vb. alanlarda eğitim gören öğrenciler.

Tarihi Mekan : Geçmişten günümüze yaşayagelmiş, yapıldıkları dönemin özelliklerini taşıyan saray, cami, külliye, medrese, türbe, hamam vb. yerlere verilen ortak ad.

Müze : Toplumun bilimsel ve kültürel geçmişini yansıtan ve geleceği biçimleyecek öğeleri araştıran, toplayan, koruyan, sergileyen, belgeleyen, yaşatan ve yönlendiren yaygın bir eğitim kurumudur. (Atagök, 1982:3).

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma el sanatları alanında eğitim veren öğretim elemanları ile yine aynı alanda öğrenim gören geleneksel türk el sanatları (GTE), nakış (NAK), dekoratif sanatlar (DEK) IV. ve tekstil, dokuma, örgü (TDÖ) III. sınıf öğrencilerinin

1. Müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimindeki yeri ve önemi
2. Müze ve tarihi mekanlara ziyaret etkinliklerinin planlanması ve uygulanması
3. Müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitiminde verimli kullanılıp kullanılmadığına ilişkin görüşleriyle sınırlıdır.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yapılan kaynak taramalarında araştırma konusu ile doğrudan yada dolaylı olarak ilişkili kaynaklara rastlanmıştır. Bu kaynakların içerikleri özet olarak aşağıda verilmiştir.

Seidel, Hudson (1999) yazdığı ve bahri ata'nın çevirdiği "Müze Eğitim ve Kültürel Kimlik isimli çalışmada; müzelerin tarih öğretiminde bir kaynak olarak kullanılması ile müzelerin nitelikleri, sağladığı olanaklar, birey üzerindeki etkileri (empati, yaratıcılık, merak, ilgi, eleştirel, düşünme vb.) verilen eğitimle öğretimi bütünleştirme gibi konuların yanında müzelerin kültürel miras özellikleri üzerinde durulmuştur.

Hopper-Greenhill (1999) yazdığı, Meltem Örgü Evren ile Emine Gül Kapçı'nın çevirdiği "Müze ve Galeri Eğitimi" kitabında, müzelerin uygar toplumdaki yeri ile tarihsel süreç içerisindeki konumundan bahsedilmektedir. Aynı zamanda müze ve galeri içi eğitimi içeren politikalar, personel, organizasyon, planlama, yöntem ve tasarımlarla, müzede grup çalışmaları, okul içi-okul dışı müze etkinlikleri ve günümüzde müze eğitiminin öneminden bahsedilmektedir.

Gartenhaus'un (1997) yazdığı, Ruhiser Mergenci ile Bekir Onur'un çevirdiği "Yaratıcı Düşünme ve Müzeler" adlı kitap; müzelerin yaratıcı düşünmeye etkileri ve nasıl oluştuğu, çocukların yaratıcı düşünmeyi öğrenmeleri, müzelerin nasıl kullanılması gerektiği, müze, tarihi mekan kavramsal farkları ve müze türleri ile bu türlerden nasıl yararlanılacağına ilişkin bilgileri içermektedir.

Müzeciler derneği sempozyumu (1998)'de "Müzeciliğimiz, Müze-Eğitim İlişkileri) başlıklı tartışma konusu üzerinde uzmanlar; çağın müzelere yüklediği misyonlar, eğitime doğrudan sağladığı katkılar, hizmet, eğitsel bilimsel yönleri, maddi ve manevi değerleri-özellikleri; topluma verebileceği-sağlayabileceği katkılar ile birlikte müzelerin bir yaygın eğitim kurumunun en güzel örneği olduğu üzerinde durmuşlardır.

Oya, ABACI (1996). "Müze Eğitimi" sanatla yeterlilik tezinde; müzelerin eğitimdeki yeri ve öneminin yanısıra, müzelerin nasıl ve kime eğitim hizmeti verdiğini, kimleri ve neleri bu hizmet eğitimiyle görevlendirdiklerini, verilecek eğitsel hizmetlerin neler olabileceğini inceleyerek batı ve Türkiye'deki müze eğitim ilişkilerini inceleyerek karşılaştırmalar yapmıştır. Ayrıca müzelerin vereceği hizmetlerle birlikte müzelerden nasıl faydalanılacağı ve müze türleri üzerinde durmuştur.

4. Müzecilik Semineri (Eylül 1998) bildirgesinde; slaytlarla öğretimin, nesne-insan arasındaki etkileşimi ve etkiyi yaratmadığı, dolayısı ile öğretme-öğrenmede tam etkili olmadığı, müzelerin bir eğitim aracı olarak ele alınmalarındaki en önemli rolünün objeler ile öğrencinin doğrudan ilişki kurma olanağı sağlaması, müzelerde nesneleri gözleyerek öğrenme durumunun oluşması nedeni ile aktif öğrenmenin gerçekleştiği ile ilgili sonuçlar ortaya konmuştur.

5. Müzecilik Semineri (Eylül 2000) bildirgesinde; müzelerde öğrenilmesi gerekli konuların nasıl öğretilmesi gerektiği, "hands-on" tekniği (ziyaretçi ile eser arasında fiziksel etkileşime yönelik eğitsel çalışmalar), Edgar Dale'in yaşantı konisinden yola çıkarak müzelerdeki yaparak-yaşayarak öğrenme ve gerçekleri veya modelleri gözleyerek öğrenme durumlarından bahsedilmektedir.

Bahri, ATA (2001) “Müzelerle ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi” isimli doktora tezinde; müze ve tarihi mekanlarda tarih öğretiminin nasıl, ne şekilde, hangi araçlarla yapılacağı, getirileri, etkileri, sonuçları, eğitime, öğretmene ve öğrenciye katkıları ve başarıya etkisi buralardan yararlanma kriterleri planlama, gezi öncesi, gezi, gezi sonrası etkinlikler, aktiviteler, eğitim kademelerine göre etkisi irdelenmektedir.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Yapılan bu araştırma el sanatları eğitiminde müzeler ile tarihi mekanların yeri, önemi ve kullanımına ilişkin öğrenci-öğretmen görüşlerini kapsamaktadır. Aynı kapsam doğrultusunda bu araştırma, tarama modeline dayalı betimsel (survey) bir araştırmadır. Tarama modelleri varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. (Karasar, 1998:77).

Survey (betimsel) araştırmalar tekniğine göre anket survey, mülakat survey ve gözlem survey olarak isimlendirilir. (Kaptan, 1998,61). Bu araştırmada gözlem ve anket survey modeli kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anketin uygulandığı yer, alan, gruplar ile anketin oluşumu ve çözümüne ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Araştırmanın evrenini, el sanatları alanında eğitim veren Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi El Sanatları Ana Bilim Dalındaki toplam 30¹ öğretim elemanı ve aynı alanda öğrenim gören 24 geleneksel türk el sanatları (GTE), 52 nakış (NAK), 79 dekoratif sanatlar (DEK) son sınıf ve 65 tekstil, dokuma, örgü (TDÖ) III. Sınıf olmak üzere toplam 220² lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Bu araştırmanın evreni kapsamında olan tekstil, dokuma, örgü (TDÖ) bölümünün henüz son sınıfları bulunmadığından bu bölümün III. Sınıf öğrencileri evrene dahil edilmiştir..

¹ GÜ. MEF. El Sanatları Bölümü Öğretim Kadrosu Listesi

² G.Ü.M.E.F Öğrenci İşleri Bürosu Kayıtları

ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın örneklemini; Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, El Sanatları Ana Bilim Dalındaki “30” öğretim elemanından “17”si ile geleneksel Türk el sanatları (GTE), Nakış (NAK), Dekoratif Sanatlar (DEK), bölümleri IV. Tekstil, Dokuma, Örgü (TDÖ) bölümü III. sınıflarında öğrenim gören toplam “220 ” lisans öğrencisinden “111”i oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında görüşleri alınan örneklem grupları seçiminde şans (random) yöntemi kullanılmıştır.

VERİ TOPLAMA

Araştırmanın amaçlanan hedefler doğrultusunda başarıya ulaşabilmesi için öncelikle öz kültür, sanat, müze, tarih, mekan, el sanatları ve eğitim kavramları incelenmiştir. İrdelenmeler sonucunda bu kavramlar arası ilişkiler, etkileşimler, gereksinimler, gereklilikler ve etkenler arasındaki bağlantılar, yapılan eğitim uygulamalarında gözlemlenerek kurulmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede; Araştırma başlangıcında gözlemlenen-irdelenen el sanatları, mesleki eğitim, müze, tarihi mekan kavramları arası ilişkiler, bağlantılar ve gereklilikler ile konuyla ilgili-ilişkili yazılı kaynakların sentezi sonucu toplanan verilerden, araştırmanın temelini oluşturan, özellikle ölçme aracı olan anketin oluşumunda ve araştırmanın başlangıcından sonucuna kadar faydalanılmıştır.

1) Kurulan kavramsal ve niteliksel bağlantılar sonucunda, konuyla ilgili ya da ilişkin olan tez, makale, kitap, dergi vb. yayınlar-kaynaklar taranarak incelenmiştir. Bunun sonucunda ankete konulabilir nitelikte soru dizisi oluşturulmuştur.

2) Soru dizisinden yararlanılarak iki paralel anket taslağı oluşturulmuştur.

3) Anketlerin geçerliliğine ilişkin uzman görüşleri alınmıştır.

4) Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

5) Ardından ön uygulama (deneme) gerçekleştirilmiştir.

6) Ön deneme sonuçları ışığında gerekli düzeltmeler yapılmış ve anketlerin geçerliliğine ilişkin olumlu uzman görüşleri sonrası öğrencilere yönelik 51 maddelik, öğretim elemanlarına yönelik 49 maddelik anketlere son şekli verilmiştir.

8) Ve, bu son şekliyle her iki anket hedef gruplara uygulanmıştır.

Uygulanan anket; kişisel bilgiler, müzeler ile tarihi mekanların el sanatları eğitimindeki yeri, önemi, müze ile tarihi mekanlara gezi etkinliklerinin planlanması, uygulanması ve müzeler ile tarihi mekanların el sanatları eğitiminde verimli kullanılıp kullanılmadığına ilişkin görüşlerin alındığı dört bölümden oluşmaktadır. Görüşler “çok”, “biraz”, “hiç” şeklinde üç kademeli olarak derecelendirilmiştir.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma kapsamında öğretim elemanları ve lisans öğrencilerine uygulanan anketlerden elde edilen veriler, bilgisayar ortamına 3-2-1 derecelendirme ölçeğiyle aktararak, istatistiksel analize tabi tutulmuştur. Yapılan istatistiksel çözümlemelerde “SPSS” (Statistical Package for Social Sciences) programından yararlanılmıştır.

Verilerin SPSS çözümlerinde yüzde (%), frekans (f) dağılımları hesaplanarak genel aritmetik ortalamaları alınmıştır. Anketlerden elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilerek yorumlanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma kapsamındaki örneklem ve alt problemler ile ilgili bulgular tablolar halinde sunularak veriler doğrultusunda yorumlanmıştır.

I. ÖRNEKLEM GRUPLARA İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Araştırma kapsamında kullanılan anketlerin I. bölümlerinde örneklemi oluşturan gruplara ilişkin toplanan veriler aşağıda “Tablo III-1”de yer almaktadır.

TABLO III-1: Örnekleme Gruplara İlişkin Veriler

Bölüm Grup	BRANŞLAR														TOPLAM	
	GTE		NAK		DES		TDÖ		El Sanatları							
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Öğrenciler	20	18	30	27	30	27					28	-		111	100	
		16		24		23				25						
Öğretim Elemanları	-	-	3	18	1	6	6	35	7	41	17	100				
				2		18		4		5						
Genel Toplam	20	16	33	26	31	24	37	29	7	5	128	100				

NOT: % sütunundaki 2.satır (alt satır) örnekleme grupların genel toplamı içerisindeki % değerini ifade etmektedir.

Tablo III-1’de görüldüğü gibi ankete cevap veren 111 lisans öğrencisinin %18’ini GTE (Geleneksel Türk el sanatları), %27’sini NAK(Nakış), %27’sini DES (Dekoratif sanatlar) ve %28’ini TDÖ (Tekstil, dokuma, örgü) bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Bu sonuca göre katılımcı öğrencilerin çoğunluğu tekstil, dokuma, örgü (TDÖ) bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Bu gurubun aynı zamanda örneklem gurupla içerisinde’de en büyük gurubu oluşturduğu yine Tablo III-1’de görülmektedir.

Tablo III-1’de görüldüğü üzere ankete cevap veren 17 öğretim elemanının branşlarını incelediğimizde %12’si dekoratif sanatlar, %41’i el sanatları, %18’i nakış ve %29’unun tekstil dokuma ve örgü olduğunu görmekteyiz. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğunu el sanatları eğitimcileri oluşturmaktadır. Ayrıca öğretim elemanlarının genel toplam içerisinde %12’lik bir yere sahip olduğu yine Tablo III-1’de görülmektedir..

II. ALT PROBLEMLERE İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

A- Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

1. Alt Problem : El sanatları eğitimi alan lisans öğrencilerinin el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanların yeri ve önemine ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için toplanan veriler aşağıda, Tablo III-2’de verilmiştir.

TABLO III-2: LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN EĞİTİMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Öneriler	Derecesi	Çok		Orta		Biraz		Hiç		Aritmetik Ortalama	TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%		Toplam	%
4. Müze ve tarihi mekanları ne derece önemli buluyorsunuz?		96	86	15	14	0	0	0	0	2,86	111	100
5. Müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimine katkısı konusunda kendinizi ne derece bilgi sahibi görüyorsunuz?		13	12	78	70	20	18	0	0	1,94	111	100
6. Müze ve tarihi mekanlar eğitim amaçlı olarak ne derecede ziyaret edilmektedir?		92	83	17	15	2	2	0	0	2,81	111	100
7. Sizce okuldaki öğretmen materyalleri yeterliliğini, müze ve tarihi mekanlar ne derece gülerbilir?		20	18	68	61	23	21	0	0	1,97	111	100
8. "Öğrenciler, lisans eğitimi süresince müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanmalı" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		89	80	20	18	2	2	0	0	2,78	111	100
9. "Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesi için öğrencileri yönlendirilmesi gerekmektedir." görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		83	75	25	23	3	3	0	0	2,72	111	100
10. "Branş öğretmenleri, verdikleri eğitimi desteklemek amacıyla öğrencileri müze ve tarihi mekanları ziyaret konusunda teşvik etmelidirler" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		87	78	18	16	6	5	0	0	2,73	111	100
11. "Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekanların eğitime katkısı konusunda öğrencileri yeterince bilgilendirmektirler" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		25	23	41	37	45	41	0	0	1,82	111	100
12. Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin ders ve üdev gibi zorunluluklar dışında da yapılması görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		69	62	38	34	4	4	0	0	2,59	111	100
13. El sanatları eğitiminde gezi-gözlem yöntemlerine yer verilmediği görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		76	68	25	23	10	9	0	0	2,59	111	100
14. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılmamasının en önemli nedenlerinden biri ekonomik yetersizliktir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		29	26	47	42	35	32	0	0	1,95	111	100
15. "Müze ve tarihi mekanlar okuldaki edinilen bilgi ve becerileri aslı kaynağıyla karşılamak olanağı sağlar" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		68	61	35	32	8	7	0	0	2,54	111	100
16. "Müze ile tarihi mekanların öğrencinin bireysel ve tasarıma yönelik beceri gelişimini desteklemesi" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		78	70	31	28	2	2	0	0	2,68	111	100
17. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri, eserleri gerçek biçimleriyle görme olanağı sağladığından kendine güvenini artırmaktadır" görüşüne ne derecede katılıyorsunuz?		52	47	52	47	7	6	0	0	2,41	111	100
18. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret, bir zaman kayıdır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		5	5	14	13	92	83	0	0	1,22	111	100
19. "Müze ile tarihi mekan ziyaretleri, el sanatları eğitiminin anlamı kılınarak amaçla gerçekleştirilmektedir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		73	66	30	27	8	7	0	0	2,59	111	100
20. "Müze ve tarihi mekanlar, öğrencinin aldığı el sanatları eğitiminde kullanılabileceği en önemli kaynaklardan biridir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		62	56	41	37	8	7	0	0	2,49	111	100

“Müze ve tarihi mekanları ne derece önemli buluyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin %86’sı çok, %14’ü biraz, %0’ı hiç olarak cevap verdikleri ve bu maddede görüşlerin 2.86 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çok büyük bir çoğunlukla önemli bulmakla birlikte %100’ünün müze ve tarihi mekanları önemsemektedirler. Bu sonuca göre lisans öğrencilerinin müze ve tarihi mekanları çok önemli buldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimine katkısı konusunda kendinizi ne derece bilgi sahibi görmektesiniz?” sorusuna öğrencilerin %12’si çok, %70’i biraz, %18’i ise hiç olarak cevap verdikleri ve bu maddede görüşlerin 1.94 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda öğrencilerin büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekanların eğitimlerine ne ölçüde katkı sağlayacağı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir. Bu sonuca göre lisans öğrencilerinin müze ve tarihi mekanları çok önemli buldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlar eğitim amaçlı olarak ne derece ziyaret edilmektedir?” sorusuna öğrencilerin %83’ü çok, %15’i biraz, %2’si hiç şeklinde cevap verdikleri ve bu maddede görüşlerin 2.81 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bir çoğunluğu eğitim amaçlı olarak müze ve tarihi mekanların mümkün olduğunca sıklıkta ziyaret edilmesi görüşlerinde olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca %15 oranındaki katılımcı grubun ziyaret edilmelidir görüşleriyle %83’lük gruba daha yakın durduğu-desteklediği %2’lik olumsuzluk oranına bakarak söylenebilir.

“Sizce okuldaki öğretim materyalleri yetersizliğini müze ve tarihi mekanlar ne derece giderebilir” sorusuna öğrencilerin %18’i çok, %61’i biraz, %21’i hiç şeklinde cevap verdikleri ve bu maddede görüşlerin 1.97 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu okuldaki öğretim materyalleri yetersizliğini müze ve tarihi mekanların bir ölçüde kapatabileceği görüşünde olduğunu söyleyebiliriz. Müze ve tarihi mekanlara bir eğitim ortamı-aracı, bütünü oluşturan parçalardan biri olarak

bakıldığında katılımcıların %79'u materyal yetersizliğini giderebilecek araçlardan-ortamlardan biridir görüşünde oldukları söylenebilir.

“Öğrenciler, lisans eğitimi süresince müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanmalı” görüşüne öğrencilerin %80 oranında çok, %18 oranında biraz, %2 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.78 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bir çoğunluğu mesleki lisans eğitimleri süresince öğrencilerin müze ve tarihi mekanlardan gerektiğince-yeterince faydalanması gerektiği görüşüne katıldığı sonucuna varılabilir. Ayrıca %18’lik yeterince olmasa bile faydalanılması gerektiğini düşünen grubun %80’lik gruba daha yakın durduğunu %12’lik olumsuz görüş bildiren katılımcı oranına bakarak söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesi için öğrencilerin yönlendirilmesi gerekmektedir” görüşüne öğrencilerin %75 oranında çok, %23 oranında biraz, %3 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.72 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bir çoğunluğu eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretleri için mutlaka yönlendirilmeleri, teşvik edilmeleri, güdülenmeleri gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Bununla birlikte %23 oranındaki katılımcı diğer bir grup ise yönlendirmenin etkili olabileceği görüşünü savundukları da söylenebilir.

“Branş öğretmenleri verdikleri eğitimi desteklemek amacıyla öğrencileri müze ve tarihi mekanlara ziyaret konusunda teşvik etmelidirler” görüşüne öğrencilerin %78 oranında çok, %16 oranında biraz, %5 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.73 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bir çoğunluğu branş öğretim elemanlarının kendilerini eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretleri konusunda teşvik etmeleri, yönlendirmeleri gerektiği konusunda aynı görüşte oldukları bir önceki soruyla ilişkilendirerek söylenebilir.

“Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekanların eğitime katkısı konusunda öğrencileri yeterince bilgilendirmektedirler” düşüncesine öğrencilerin %23 oranında çok, %37 oranında biraz, %41 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.82 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu branş öğretim elemanlarının kendilerini bilgilendirmedikleri düşüncesinde olduklarını söyleyebiliriz. Bununla birlikte %37 oranındaki katılımcı grupta yeterince bilgilendirmedikleri düşüncesinde oldukları söylenebilir.

“Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin, ders ve ödev gibi zorunluluklar dışındada yapılması” görüşüne öğrencilerin %62 oranında çok, %34 oranında biraz, %4 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.59 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ders ve ödev zorunlulukları dışında mutlaka eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretleri gerçekleştirilmesi görüşünde olduğu söylenebilir. Bununla birlikte %34 oranındaki katılımcı grubunda yapılması taraftarı olduğu görüşüyle çoğunluk gruba yakınlığı, olumsuz görüş bildiren grubun oransal küçüklüğüne bakılarak söylenebilir.

“El sanatları eğitiminde gezi-gözlem yöntemlerine yer verilmediği” görüşüne öğrencilerin %68 oranında çok, %23 oranında biraz, %9 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.59 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bir bölümü eğitimlerinde gezi-gözlem yöntemlerinin kullanılmadığı görüşünde olduklarını söyleyebiliriz. Bununla birlikte %23 oranındaki katılımcı diğer bir grubunda gezi-gözlem yöntemlerinin yetersiz bir seviyede kullanıldığı görüşünü paylaştıkları ve bu görüşleriyle büyük gruba daha yakın durduğu, olumsuz görüş bildiren grubun oransal küçüklüğüne bakılarak söylenebilir.

“El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılamamasının en önemli nedenlerinden biri ekonomik yetersizliklerdir” görüşüne öğrencilerin %26 oranında çok, %42 oranında biraz, %32 oranında hiç olarak

katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.95 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çoğu ekonomik mekanların, müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılamamasının nedenlerinden biri olarak görmektedirler. Ancak %32 oranındaki bir katılımcı grup ise ekonomik nedenlerin müze ve tarihi mekanlardan yararlanmada etken olmadığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Sonuç olarak ekonomik nedenlerin etkisi olduğu ama belirleyici olmadığı söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlar okulda edinilen bilgi ve becerileri asıl kaynağıyla kıyaslama olanağı sağlar” düşüncesine öğrencilerin %61 oranında çok, %32 oranında biraz, %7 oranında hiç olarak katıldıkları tablo ve bu maddede görüşlerin 2.54 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bir bölümü müze ve tarihi mekanların edindikleri bilgi ve becerileri kıyaslama olanağı sağlayan yerler olduğu düşüncesinde olduklarını söyleyebiliriz. Bununla birlikte %32 oranındaki katılımcı grubunda kıyaslama olanağı sağlayabileceği görüşüyle %61’lik gruba yakın olduğunu %7 oranındaki olumsuz görüş bildiren katılımcı gruba bakarak söylenebilir.

“Müze ile tarihi mekanlar öğrencinin üretim ve tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirmektedir” düşüncesine öğrencilerin %70 oranında çok, %28 oranında biraz, %2 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.68 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekanların üretim ve tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirdiği düşüncesini paylaşmaktadır. Bununla birlikte %28 oranındaki grubun üretim ve tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirebileceği düşüncesiyle %70’lik gruba yakın durduğunu %2 oranındaki çok düşük oranlı olumsuz görüş bildiren gruba bakarak söylenebilir. Sonuç olarak bir önceki soruyla ilişkilendirdiğimizde kıyaslama olanağının üretim ve tasarıma yönelik hayal gücünü tetiklediği söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretleri eserleri gerçek biçimleriyle görme olanağı sağladığından kendime güvenimi artırmaktadır” görüşüne öğrencilerin %47

oranında çok, %47 oranında biraz, %6 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.41 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcılar çok ve biraz arasında eşit olarak toplanmışlardır. Buradan, %6 oranındaki olumsuz görüş bildiren katılımcı grubun çok küçük yüzdesinden yola çıkarak müzeler ile tarihi mekan ziyaretleri eserleri orijinal-gerçek biçimleriyle görme olanağı sağladığından öğrencilerin üretim ve tasarıma yönelik bilgi ve becerilerinde kendilerine olan güveni artırdığı söylenebilir.

“El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlara eğitim amaçlı ziyaret, bir zaman kaybıdır” düşüncesine öğrencilerin %5 oranında çok, %13 oranında biraz, %83 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.22 genel aritmetik ortalama ile “hiç” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2 de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çok büyük bir bölümü el sanatları eğitiminde eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerini kesinlikle bir zaman kaybı olarak görmedikleri söylenebilir.

“Müze ile tarihi mekan ziyaretleri el sanatları eğitimi anlamlı kılmak amacıyla gerçekleştirilmelidir.” görüşüne öğrencilerin %66 oranında çok, %27 oranında biraz, %7 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.59 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bir bölümü el sanatları eğitimlerinin anlamlı kılınması amacıyla müze ve tarihi mekan ziyaretleri gerçekleştirilmesi görüşünü paylaştıkları sonucuna varılabilir. Bununla birlikte %27 lik katılımcı grubun paylaştığı anlamlı kılabilceği görüşüyle %66 lık grubuna daha yakın durduğu olumsuz görüş bildiren %7 oranındaki çok küçük oranlı gruba bakılarak söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlar, öğrencinin aldığı el sanatları eğitiminde kullanabileceği en önemli kaynaklardan biridir.” düşüncesine öğrencilerin %56 oranında çok %37 oranında biraz, %7 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.49 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-2’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bölümü müze ve tarihi mekanları eğitimlerinde kullanabileceği en önemli kaynaklar olarak

görmektedir sonucuna varılabilir. Bununla birlikte %37'lik katılımcı grubunda önemli bir kaynak olarak gördüğünü ve bu görüşle büyük gruba yakınlığı %7'lik olumsuz görüş belirten grubun oransal küçüklüğüne bakarak söylenebilir.

Genel sonuç olarak Tablo III-2'de görüldüğü üzere, öğrenciler müze ve tarihi mekanları, el sanatları mesleki eğitimleri sürecinde çok önemli bir yere koyarak mümkünlük ölçüsünde her daim yararlanılması-faydalanılması gereken kaynaklar ve ortamlar olarak görmektedirler ve müze ve tarihi mekanların içerikleri itibarı ile mesleki eğitimlerindeki başarı oranlarının olumlu yönde etkileyeceği görüşünde birleşirken, bu tür yerlerden yararlanılmamasına ilişkin mazeretlere de karşı durdukları söylenebilir.

Ancak bu düşünce ve görüşlerinin yanında 5. maddede görüldüğü gibi kendilerini müze ve tarihi mekanlar konusunda yeterince bilgili-donanımlı görmemektedirler. Bu olumsuzluğu ise, 10-11-13. maddelerde görüldüğü gibi branş öğretim elemanlarının kendilerini yeterince bilgilendirmediği, mesleki eğitimlerinde bu tür yerlerden yararlanılması konusunda kendilerini teşvik etmediği düşüncesine-görüşüne bağlarken, el sanatları eğitimlerinde gezi-gözlem tekniklerinin de son derece yetersiz kullanıldığı görüşleriyle bu görüşü pekiştirmişlerdir şeklinde söylenebilir.

Bu görüş ve düşünceler doğrultusunda, el sanatları eğitiminde çok önemli bir yeri olduğu söylenen müzeler ile tarihi mekanlardan yararlanmaya ilişkin gayretlerin-çalışmaların ne düzeyde olduğunun irdelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Yani müzeler ile tarihi mekanlardan el sanatları eğitiminde yararlanma amacı ile eğitim amaçlı gezi-ziyaret etkinliklerinin ne derece gerçekleştirildiğinin tespitinin yapılan araştırma kapsamında gerekli olduğu düşünülmektedir.

B- İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

2. Alt Problem: El sanatları eğitimi alan lisans öğrencilerinin müzeler ile tarihi mekanlara eğitim amaçlı ziyaret-gezi etkinliklerinin planlanması ve uygulanması ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için toplanan veriler aşağıda Tablo III-3'de verilmiştir.

TABLO III-3: LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MÜZE VE TARİHİ MEKANLARA ZİYARET ETKİNLİKLERİNİN PLANLANMASI VE UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Öneriler	Derecesi		Çok		Biraz		Hiç		Aritmetik Ortalama	TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%		Toplam	%
21. Fakültenizce müze ve tarihi mekanlara ne ölçüde gezi programları düzenlenmektedir?	6	5	35	32	70	63			1,42	111	100
22. "Fakültenizce lisans eğitiminiz süresince müze ve tarihi mekanlara eğitim amaçlı yeterli sayıda periyodik geziler düzenlenmektedir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	8	7	26	23	77	69			1,38	111	100
23. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan planlı ziyaretler fakülte öğrencileri için faydalıdır" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	60	54	39	35	12	11			2,43	111	100
24. "Fakültenin müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programlarına katılmak zorunludur" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	14	13	35	32	62	56			1,57	111	100
25. "Branş öğretmenleri, müze ve tarihi mekanlara gezi programları düzenlenmesi için çaba göstermektedirler" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	13	12	36	32	62	56			1,56	111	100
26. "Branş öğretmenleriniz müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programları sayısal olarak yeterlidir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	9	8	15	14	87	78			1,3	111	100
27. "Eğitim amaçlı yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri bir plan ve program dahilinde yapılmalıdır" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	20	18	42	38	49	44			1,74	111	100
28. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri öncesi, incelenerek veya gözlemlenerek konular saptanmalıdır" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	36	32	37	33	38	34			1,98	111	100
29. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan ziyaret programlarının amaçları önceden belirlenmelidir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	43	39	40	36	28	25			2,14	111	100
30. "Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezi öncesinde gezinin amaçları öğrencilere duyurulmalıdır" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	38	34	28	25	45	41			1,94	111	100
31. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerine ilişkin gezi programları tüm katılanlara verilmelidir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	31	28	28	25	52	47			1,81	111	100
32. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan gezilerin gözlem konuları gezi amaçlarıyla tutarlılık göstermelidir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	31	28	42	38	38	34			1,94	111	100
33. "Fakülte ve öğrencilerce müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amaçlarına uygun gözlem materyalleri (kamera, foto, gözlem fişi, çizim araçları vb.) sağlanmalıdır" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	20	18	26	23	65	59			1,59	111	100
34. "Müze ve tarihi mekan gezi sonuçlarının nasıl değerlendirileceği önceden belirlenmelidir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	23	21	35	32	53	48			1,73	111	100
35. "Müze ve tarihi mekanlardan yapılan gözlemlerle ilgili sistematik raporlandırılmalıdır" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	12	11	40	36	59	53			1,58	111	100
36. "Müze ve tarihi mekanlarda tutulan notlar raporlaştırılmalıdır" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	13	12	37	33	61	55			1,57	111	100

“Fakültenizce müze ve tarihi mekanlara ne ölçüde gezi programları düzenlenmektedir.” sorusuna öğrencilerin %5 oranında çok, %32 oranında biraz, %63 oranında hiç şeklinde cevap verdikleri ve bu maddede görüşlerin 1.42 genel aritmetik ortalama ile “hiç” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bir bölümü fakültelerinin müze ve tarihi mekanlara gezi programları düzenlemediğini söylemektedirler. Bununla birlikte %32 oranındaki katılımcı grubun “yetersiz” görüşüyle %63’lük gruba yakınlığını olumlu görüş bildiren grubun %5’lik oranının düşüklüğüne bakarak söylenebilir.

“Fakültenizce lisans eğitimimiz süresince müze ve tarihi mekanlara eğitim amaçlı yeterli sayıda periyodik geziler düzenlenmektedir.” görüşüne öğrencilerin %7 oranında çok, %23 oranında biraz, %69 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.38 genel aritmetik ortalama ile “hiç” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda, katılımcıların büyük çoğunluğu lisans eğitimleri süresince fakültelerinin düzenli veya düzensiz, planlı veya plansız olarak eğitim amaçlı gezi programları düzenlemediği görüşünü paylaşmaktadırlar sonucuna varılabilir. Bununla birlikte %23’lük yetersizlik görüşünü paylaşan grubun %69’lük gruba yakınlığı olumlu görüş belirten %7’lik düşük orana bakarak söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlara yapılan planlı ziyaretler fakültede öğrenilenleri anlamlı kılmaktadır.” düşüncesine öğrencilerin %54 oranında çok, %35 oranında biraz, %11 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.43 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bölümü fakültece yapılacak planlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin fakültede öğrenilenleri anlamlı kılacağı düşüncesinde oldukları söylenebilir. Bununla birlikte %35 oranındaki katılımcı grubun planlı ziyaretlerin fakültede öğrenilenleri anlamlı kılmaya yardımcı olabileceği görüşüyle %54’lük gruba yakın durduğunu, %11’lik olumsuz görüş belirten grubun oransal küçüklüğüne bakarak söylenebilir.

“Fakültenin müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programlarına katılım zorunludur.” görüşüne öğrencilerin %13 oranında çok, %32

oranında biraz, %56 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.57 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu fakültelerinin eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan gezi katılımlarının zorunlu olmadığı görüşünü paylaşmaktadırlar. III. bölümün bu aşamasına kadar fakültelerinin eğitim amaçlı gezi ziyaret etkinliklerinde aktif veya bu tür etkinlikleri destekler konumda görünmediği sonucu çıkarılabilir. Sonuç olarak fakültenin eğitimi planlama aşamasında mesleki eğitim destekleyecek etkinlikleri (eğitim ortamları gibi) gerçekleştirmeye ilişkin politikalarında yetersizlik söz konusudur şeklinde söylenebilir.

“Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekanlara gezi programları düzenlenmesi için çaba göstermektedirler.” görüşüne öğrencilerin %12 oranında çok, %32 oranında biraz, %56 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.56 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bölümü branş öğretim elemanlarının müze ve tarihi mekanlara ilişkin gezi planlaması veya programlanmasında bir çaba göstermedikleri görüşünde birleşmektedirler. %32’lik grup görüşünün % 56’lık gruba yakınlığı, olumlu görüş belirten %12’lik ölçütüne bakılarak söylenebilir.

“Branş öğretim elemanlarının müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programları sayısal olarak yeterlidir.” görüşüne öğrencilerin %8 oranında çok, %14 oranında biraz, %78 oranında hiç şeklinde katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.3 genel aritmetik ortalama ile “hiç” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çok büyük bir bölümü branş öğretim elemanlarının eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerini sayısal yeterliliği bir tarafa hiç düzenlemediği görüşünde oldukları söylenebilir. Bu noktada öğrencilerin çok büyük bir bölümü, fakülteleri gibi branş öğretim elemanlarının de gezi ziyaret gibi eğitim amaçlı planlama yada programlamada hemen hemen “hiç” arasında aktif bir eğilim içerisinde olmadıkları görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Eğitim amaçlı yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri bir plan ve program dâhilinde yapılmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %18 oranında çok, %38 oranında biraz, %44 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.74 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük bölümü eğitim amaçlı gezi-ziyaretlerin bir plan-program dahilinde yapılmadığı, daha çok doğaçlama şeklinde yapıldığı görüşünü paylaştıkları sonucuna varılabilir. Bununla birlikte diğer ciddi bir katılımcı grubun (%38) olması gerekenle ilgili temenni taşıdıklarını daha önceki belirttikleri görüşlerine bakarak söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi, incelenecek veya gözlemlenecek konular saptanmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %32 oranında çok, %33 oranında biraz, %34 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.74 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda çoğunluğu oluşturan grup ziyaret öncesi araştırılacak, incelenecek, gözlemlenecek konuların saptanmadığı görüşünü paylaşmışlardır. Ancak oranlar arasındaki yakınlık (%32, %33, %34), öğrencilerin mantıksal olan, olması gereken veya yapılması gerekenle, yapılan yada yapılmayan ile ilintili düşüncelerini-görüşlerini ortaya koydukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlara yapılan ziyaret programlarının amaçları önceden belirlenmektedir.” görüşüne öğrencilerin %39 oranında çok, %36 oranında biraz, %25 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.14 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu ziyaret program amaçlarının önceden belirlendiği görüşünü paylaşmaktadırlar. Fakat diğer bir büyük katılımcı grubu (%36), yeterince belirlenmediği görüşünü paylaşmaktadır. Ancak olumsuz görüşü savunan grubun (%25) görüşlerinin dikkate alınması doğru olacaktır. Sonuç olarak; daha önceki söylemler ve görüşler doğrultusunda, amaçsız yola çıkılmayacağı mantığı ile baktığımızda bir önceki görüşle benzerlik göstermektedir. Yani, mantıki, olması gereken, doğru olan ve uygulanan faktörünün etkisi şeklinde söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezi öncesinde gezinin amaçları, öğrencilere duyurulmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %34 oranında çok, %25 oranında biraz, %41 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.94 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu gezi öncesi gezinin amaçlarının kendilerine duyurulmadığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte %25’lik bir grup yeterince bilgilendirilmedikleri görüşünü paylaşmaktadır. Son iki soruda olduğu gibi burada da olması gerekenle ilgili temenniler bulunmaktadır diyebiliriz. Ancak bu noktada farklı bölümler ve farklı sınıflarda eğitim veren farklı öğretmen ve öğretmenler faktörü de göz önüne alınabilir Fakat bunun da genel yapıyı etkilemediği söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretlerine ilişkin gezi programları tüm katılanlara verilmektedir.” görüşüne öğrencilerin %27 oranında çok, %25 oranında biraz, %47 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.81 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu bir gezi programı olsa bile bu programın kendilerine verilmediği görüşünü paylaşmaktadır. Bununla birlikte %25 oranındaki katılımcı grup ise yeterince yapılmadığı görüşünü paylaşmaktadır. Ancak verildiğini savunan grup (%28) için yine önceden verilen cevaplar doğrultusunda bölüm, sınıf ve öğretmen farklılığı faktörünün etkisi olduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlara yapılan gezilerin gözlem konuları gezi amaçlarıyla tutarlılık göstermektedir.” görüşüne öğrencilerin %28 oranında çok, %38 oranında biraz, %34 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.94 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu gezilerin gözlem konularının gezi amaçlarıyla yeterince tutarlılık göstermediği görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte %34 oranındaki diğer bir grup ise hiçbir tutarlılık göstermediği görüşlerini belirtmişlerdir. Ama yine de %28 oranındaki bir grup ise gözlem konularıyla amaçlar arasında tutarlılık olduğu görüşüyle diğer iki gruptan farklı

düşünmektedirler. Bu yine bölüm, sınıf ve farklı öğretmen-öğretmenler faktörü olarak söylenebilir.

“Fakülte ve öğrencilerce müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amaçlarına uygun gözlem materyalleri (kamera, foto, gözlem fişi, çizim araçları vb.) sağlanmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %18 oranında çok, %23 oranında biraz, %59 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.59 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi amaçlarına uygun genel veya özel gözlem materyallerinin ne fakültece sağlandığı ne de kendilerinden istendiği görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte %23’lük katılımcı grup ise gözlem materyalleri sağlamada yetersizlik görüşünü paylaşmakta oldukları sonucuna varabiliriz. Sonuç olarak bir gezi planlaması, ki yapılıyor bile olsa gözlem materyali temini zaafının olduğu görüşünün öğrencilerde hakim olduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan gezi sonuçlarının nasıl değerlendirileceği önceden belirlenmektedir.” görüşüne öğrencilerin %21 oranında çok, %32 oranında biraz, %48 oranında hiç olarak cevap verdikleri ve bu maddede görüşlerin 1.73 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi sonuçlarının nasıl değerlendirileceğinin belirlenmediği görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte diğer büyük oranlı katılımcı grup (%32) değerlendirme ile ilgili kriterlerin yeterince belirlenmediği görüşünü paylaşmaktadırlar. Sonuç olarak gezi sonuçlarında neyin nasıl, ne şekilde ve hangi kriterlerde değerlendirileceğine ilişkin planlama eksikliği bulunmakta olduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %11 oranında çok, %36 oranında biraz, %53 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.58 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcılar büyük çoğunlukla gözlemlerini sabitlemek için kendilerine not tutturulmadığı görüşünü paylaşmaktadır. Bununla birlikte %36 oranıyla yeterince

sistemli not tutturulmadığı görüşünü paylaşan grubun %53'lük gruba daha yakın durduğu %11'lik düşük oranlı olumlu görüş belirten gruba bakarak söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlarda tutulan notlar raporlaştırılmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %12 oranında çok, %33 oranında biraz, %55 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.57 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-3'de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu tutuluyor olsa bile notların raporlaştırılmadığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte raporlaştırmanın (gezi sonuçlarını) yeterince yapılmadığı görüşünü paylaşan grubun (%33) büyük çoğunluğa daha yakın durduğu %12'lik olumlu görüş belirten grubun oransal küçüklüğüne bakarak söylenebilir.

Genel sonuç olarak; Tablo III-3'de görüldüğü üzere, öğrenciler 23 maddede müze ve tarihi mekanlara planlı geziler düzenlenmesinin okulda öğrenilenleri anlamlı kılacağını düşünmelerine rağmen, fakülteleri ile branş öğretim elemanlarının müze ve tarihi mekanlara ziyaret etkinliklerinin ne planlanmasında, ne programlanmasında, nede uygulanmasında yeterince gayret göstermedikleri düşüncesinde oldukları söylenebilir.

Tüm bu olumsuz yapıya rağmen farklı bölüm veya sınıflarda eğitim veren farklı öğretim elemanı yada elemanlarının bireysel gayretleri sonucunda son derece sınırlı ölçüde gezi-ziyaret etkinlikleri düzenlense de bu gezi veya ziyaretlerin nasıl, ne şekilde, hangi materyallerle ve hangi kriterler baz alınarak yapıldığına ilişkin zaafıların bulunduğu söylenebilir. Ancak bu sınırlı ve bireysel çabalarla yapılan etkinliklerin fakülte eğitim politikalarıyla ilintili olmadığı kanısına, Tablo III-3'ün genel yapısına bakılarak varılabilir.

Bu görüş ve düşünceler kapsamında, son derece sınırlı ölçüde yapılan eğitim amaçlı müze ile tarihi mekan gezi-ziyaret etkinliklerinde, buralardan doğru ve verimli bir şekilde yararlanmanın ne düzeyde gerçekleştiğinin, doğru ve verimli kullanımının el sanatları eğitimine getirilerinin ne derece önemli olduğuna ilişkin sorulara cevap aranmasının, bu araştırma kapsamında önemli olduğu düşünülmektedir.

C-Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

3. Alt Problem: El sanatları eğitimi alan lisans öğrencilerinin müze ve tarihi mekanların verimli kullanılıp kullanılmadığına ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için toplanan veriler aşağıda Tablo III-4’de verilmiştir.

TABLO III-4: LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN EL SANATLARI EĞİTİMİNDE VERİMLİLİ KULLANILIP KULLANILMADIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Öneriler	Çok		Biraz		Hiç		Aritmetik Ortalama	TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%		Toplam	%
37. "Müze ve tarihi mekanları yapılacak gezinin amacının öğrencilere duyurulması ana amaç olmayı koymuştur" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	74	67	33	30	4	4	2,43	111	100
38. "Müze ve tarihi mekan ziyaretini öncesi incelemek veya gözlemlemek konularını saptanması verimliliği artırır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	83	75	25	23	3	3	2,72	111	100
39. "Branş öğretmenleri müze ile tarihi mekan ziyaretini öncesi gözlemlemek konularını saptamaya ilişkin gerekli görevleri göstermektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	14	13	30	27	67	60	1,52	111	100
40. "Müze ve tarihi mekanları ziyaret etmeden önce öğrencilere ön bilgi verilmektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	25	23	36	32	50	45	1,77	111	100
41. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri sırasında öğrenciler ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirilmektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	30	27	43	39	38	34	1,93	111	100
42. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri uzman bir rehber eşliğinde yapılmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	37	33	29	26	45	41	1,93	111	100
43. "Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde öğrencilere rehberlik etmektedirler" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	29	26	42	38	40	36	1,9	111	100
44. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde gerekli materyaller (gözetim fişi, kamera, foto, çizim araçları vb.) kullanılmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	21	19	38	34	52	47	1,72	111	100
45. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler hakkında bir gözlem fişi oluşturulmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	19	17	31	28	61	55	1,62	111	100
46. "Müze ve tarihi mekanlardan yapılan gözlemlerle ilgili sistemli not tutulması geziyi verimli kılmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	49	44	44	40	18	16	2,28	111	100
47. "Eğilim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretleri sonrası bir değerlendirme yapılması verimliliği artırır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	73	66	26	23	12	11	2,55	111	100
48. "Müze ve tarihi mekanlarda tutulan notların raporlaştırılması gezinin amacına ulaşım sağlamada önemli bir rol oynamaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	56	50	37	33	18	16	2,34	111	100
49. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler derslerde öğrenilenlerin pekiştirilmesine katkı sağlamaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	69	62	36	32	6	5	2,57	111	100
50. "Müzeler ile tarihi mekanlardaki eserleri orijinal biçimleriyle incelemek, Farklılık başarsını olumlu yönde etkilemektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	66	59	33	30	12	11	2,49	111	100
51. "Grupça yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri, öğrencilerin işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirmektedir" görüşüne ne biçimde katılıyorsunuz?	66	59	30	27	15	14	2,46	111	100

“Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amacının öğrencilere duyurulması amaca ulaşmayı kolaylaştırmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %67 oranında çok, %30 oranında biraz, %4 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.63 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu yapılacak gezi amaçlarının öğrencilere duyurulmasının amaçlanan hedeflere ulaşmada büyük kolaylık sağlayacağı görüşünü paylaşmaktadır. Bununla birlikte diğer bir katılımcı grup ise (%30) amaca ulaşmada yardımcı olacağı görüşüyle büyük gruba daha yakın durmaktadır. Sonuç olarak gezi amaçlarının öğrencilere duyurulması, eylem ve sonuçta amaçlanan hedefe ulaşmakta büyük kolaylık sağlamakta olduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi incelenecek veya gözlemlenecek konuların saptanması verimliliği artırmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %75 oranında çok, %23 oranında biraz, %3 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.72 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret öncesi incelenecek veya gözlemlenecek konuların saptanması durumunda verimliliğin çok olumlu yönde arttığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte diğer bir grup (%23) gezi-gözlem konularının önceden saptanması gezi verimliliğini etkilemektedir görüşüyle %75’lik grubu desteklediği söylenebilir.

“Branş öğretmenleri müze ile tarihi mekan ziyareti öncesi gözlemlenecek konuları saptamaya ilişkin gerekli gayreti göstermektedirler.” görüşüne öğrencilerin %13 oranında çok, %27 oranında biraz, %60 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.52 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret-gezi öncesi gözlem konularının saptanmasında, branş öğretim elemanlarının bir gayret, çaba ve sorumluluk göstermedikleri görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte %27 oranındaki katılımcı diğer bir grupta branş öğretim elemanlarının gayret ve çabalarını yetersiz buldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanları ziyaret etmeden önce öğrencilere ön bilgi verilmektedir.” görüşüne öğrencilerin %23 oranında çok, %32 oranında biraz, %45 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.77 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret öncesi kendilerine ön veya genel bilgi verilmediği görüşünü paylaşmaktadır. Ancak %32 oranındaki diğer katılma grup yeterince bilgilendirilmedikleri yönünde görüş belirtirken %23’lük bir grup ise ziyaret öncesi ön bilgiler verildiği görüşünü paylaşmaktadır. Fakat bundan önceki üç soru göz önüne alındığında verilen ön bilgilerin verimliliğe pek bir etkisi olmadığı söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretleri sırasında öğrenciler ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirilmektedir.” görüşüne öğrencilerin %27 oranında çok, %39 oranında biraz, %34 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.93 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret-gezi sırasında yeterince bilgilendirilmedikleri görüşünü paylaşmaktadır. Bunun yanında %34’lük bir katılımcı grup ise ziyaret-gezi sırasında ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirilmedikleri görüşü üzerinde toplanmışlardır. Ancak %27 oranındaki bir grup ise bilgilendirildikleri görüşüyle diğer iki gruba karşı farklı bir görüş etrafında toplanmışlardır. Bu, bölüm, sınıf ve öğretim elemanları farklılığından kaynaklanan bir sonuç olduğu sonucuna varılabilir. Ancak bunun genel yapıyı etkilemediği söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretleri uzman bir rehber eşliğinde yapılmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %33 oranında çok, %26 oranında biraz, %41 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.93 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekan gezi-ziyaretlerin bir rehber eşliğinde yapılmadığı görüşüne katılmaktadırlar. Bununla birlikte %26’lık katılımcı grupta gezilerin-ziyaretlerin genellikle rehbersiz yapıldığı görüşündeler. Ancak bir öncesi soruda olduğu gibi %33’lük grubun karşı cevabı yine farklı bölüm ve sınıflar eğitim veren farklı öğretim elemanı-elemanları faktörü olarak söylenebilir.

“Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde öğrencilere rehberlik etmektedirler.” görüşüne öğrencilerin %26 oranında çok, %38 oranında biraz, %36 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.9 genel aritmetik ortalama ile “hiç” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu branş öğretim elemanlarının yetersiz ölçüde kendilerine rehberlik ettikleri görüşünü paylaşmaktadırlar. Bunun yanı sıra diğer büyük katılımcı grup ise (%36) ziyaret ve gezilerde branş öğretim elemanlarının kendilerine hiçbir zaman rehberlik etmedikleri görüşünü paylaşmaktadırlar. Sonuç olarak gezi veya ziyaretlerin amaca ulaşmada verimlilik oranını yükseltecek olan öğretim elemanlarının öğrencilere rehberlik konusunda son derece yetersiz oldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan gözlemlerinde gerekli materyaller: gözlem fişi, kamera, foto, çizim araçları vb.) kullanılmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %19 oranında çok, %34 oranında biraz, %47 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.72 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde gerekli gözlem materyalleri kullanılmadığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte diğer bir katılımcı grup (%34) gerekli gözlem materyalleri kullanımındaki yetersizlik görüşünü paylaşmaktadır. Sonuç olarak öğrencilerin gezi-ziyaret gözlemlerinde verimlilik katsayısını yükseltecek olan gözlem materyalleri kullanım yada temininde, yeterince titiz davranılmadığı görüşünde oldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler hakkında bir gözlem fişi oluşturulmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %17 oranında çok, %28 oranında biraz, %55 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.62 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaretler arasında incelenen eserler hakkında gözlem fişi tutturulmadığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte %28’lik katılımcı grup ise gözlem fişi oluşturmada yetersizlik üzerinde görüş belirtmişlerdir. Sonuç olarak gezi-gözlem teknik

verimliliğinin önemli unsurlarından olan gözlem fişi oluşturma etkinliği son derece yetersiz düzeyde yapılmakta olduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulması geziyi verimli kılmaktadır.” görüşüne öğrencilerin %44 oranında çok, %40 oranında biraz, %16 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.28 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gözlemlerle, ilgili sistemli not tutmanın verimliliği son derece artırdığı görüşünü benimsemektedirler. Bunun yanında %40 oranındaki katılımcı grup ise sistemli notun verimliliği artırılabilirliği görüşü ile büyük gruba yakın durduğu, olumsuz görüş bildiren grubun oransal küçüklüğüne bakılarak söylenebilir.

“Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyareti sonrası bir değerlendirme yapılması verimliliği artırmaktadır” görüşüne öğrencilerin %66 oranında çok, %23 oranında biraz, %11 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.55 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret sonrası elde edilen verilerin grupça yada sınıfça değerlendirilmesinin verimliliği son derece artırdığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte %23 oranındaki katılımcı grup ise değerlendirme-kritik yapılmasının verimliliği olumlu yönde etkileyeceği görüşünde çoğunluğa daha yakın durduğu %11’lik düşük orana bakarak söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlarda tutturulan notların raporlaştırılması gezinin amacına ulaşip ulaşmadığının anlaşılması amacıyla değerlendirilmektedir.” görüşüne öğrencilerin %50 oranında çok, %33 oranında biraz, %16 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.34 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu tutulan notların raporlaştırılmasının gezinin amaçlarına ulaşip ulaşmadığının bir sonucu olarak görmektedirler. Bununla birlikte %33’lük katılımcı grupta, notların raporlaştırılması amaca ulaşmada yardımcı olabileceği görüşleriyle %50’lik grubu destekledikleri söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler derslerde öğrencilerin pekiştirilmesine katkı sağlamaktadır.” görüşüne öğrencilerin %62 oranında çok, %32 oranında biraz, %5 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.57 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekanlarda incelenen eserlerin derslerde öğrenilenleri pekiştirmeye katkı sağladığı görüşüyle %62’lik gruba yakın olduğunu %5 oranındaki düşük oranlı katılımcı gruba bakarak söylenebilir.

“Müzeler ve tarihi mekanlardaki eserleri orjinal biçimleriyle incelemek, fakülte başarısını olumlu yönde etkilemektedir.” görüşüne öğrencilerin %59 oranında çok, %30 oranında biraz, %11 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.49 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaretler sırasında eserleri gerçek biçimleriyle incelemenin aynı zamanda fakülte genel başarısını etkilediği görüşünü paylaşmaktadırlar. Aynı zamanda, %30 oranındaki katılımcı grup, eserleri gerçek biçimleriyle incelemenin fakülte başarısını etkileyebileceği görüşleriyle %59’luk grubu desteklemekte oldukları %5’lik diğer seçeneğin oranına bakılarak söylenebilir.

“Grupça yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri, öğrencilerin işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirmektedir.” görüşüne öğrencilerin %59 oranında çok, %27 oranında biraz, %14 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.46 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-4’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu grup etkinliklerinin her alanda olduğu gibi mesleki eğitimlerinde de paylaşımcılık ve noktaları birleştirmede büyük avantaj sağlamakla birlikte sosyal olarak birbirlerine karşı sorumluluk duygularını da geliştirmektedir görüşünü paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte %27 oranındaki katılımcı grubun, grup etkinliklerinin verimlilikle birlikte, işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirebileceği görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

Genel sonuç olarak; Tablo III-4'de görüldüğü üzere, öğrenciler 37-38 -46-47-48-49-50 ve 51. maddelerde görüldüğü gibi müze ve tarihi mekanların verimli kullanımına ilişkin içgüdüsel, mantıksal olarak olumlu öngörüye yeterince sahiptirler. Ayrıca, verimli ve doğru kullanımın mesleki eğitimleri süreçlerine son derece önemli katkılar sağlayacağı, birbirleri arasındaki sosyal, bilgi alışverişi (işbirliği) gibi paylaşımları artıracığı görüşünde çok büyük ölçüde mutabıklar denilebilir.

Ancak, 39-40 ve 41. maddelerde görüldüğü üzere öğretim elemanlarının müze ve tarihi mekan gezi-ziyaret etkinliklerinde buralardan en yüksek verimliliği almak kapsamında son derece yetersiz düzeyde bir rol üstlenerek, öğrenci-öğretmen işbirliği-iletişimi konusunda da gayret göstermemekte oldukları söylenebilir. Bunu gerek 42-43. maddelerde görüldüğü gibi gezilerin verimliliği açısından öğrencilere rehberlik-önderlik konusundaki yetersizliklerden, gerekse 44-45. maddelerde görüldüğü üzere yetersiz gözlem materyalleri kullanımıyla öğrencilerin bu gezileri neredeyse turistik gezi formatına dönüşmesi durumuna bakılarak söylenebilir.

Yapılan araştırma kapsamında bu noktaya kadar el sanatları eğitimi lisans öğrencilerinin el sanatları eğitiminde müzeler ile tarihi mekanların yeri, önemi, eğitim amaçlı gezi-ziyaret etkinlikleri ve verimli kullanımına ilişkin görüş, düşünce ve dilekleri irdelenmeye çalışılmıştır.

Bu noktadan itibaren başa dönülerek el sanatları eğitimi öğretim elemanlarının verdikleri el sanatları mesleki eğitiminde müzeler ile tarihi mekanların yeri ve önemine ilişkin görüşlerinin alınmasının doğru olacağı düşünülmektedir.

D- Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Yorum

4. Alt Problem: El sanatları eğitimi veren öğretim elemanlarının el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanların yeri ve önemine ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için toplanan veriler aşağıda Tablo III-5'de verilmiştir.

TABLO III-5: ÖĞRETİM ELEMANLARININ MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN EL SANATLARI EĞİTİMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Öneriler	Dercesi		Çok		Biraz		Hiç		Aritmetik Ortalama	TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%		Toplam	%
5. Eğitimi olarak, el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanları ne derece önemli buluyorsunuz?	17	100	0	0	0	0	0	0	3	17	100
6. "Öğrenciler, müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimine katkısı konusunda bilgi sahibidirler", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	1	6	14	82	2	12	0	0	1,94	17	100
7. Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesine ne derece taraftarınız?	17	100	0	0	0	0	0	0	3	17	100
8. Sizde okullarda öğretim materyalleri yetersizliğini, müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanamalı", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	7	41	9	53	1	6	0	0	2,35	17	100
9. "Öğrenciler, lisans eğitim süresince müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanmalı", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	14	82	3	18	0	0	0	0	2,82	17	100
10. "Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyareti edilmesi için öğrencilerin yönlendirilmesi gerekmektedir", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?	17	100	0	0	0	0	0	0	3	17	100
11. "Biraz öğretmenler müze ve tarihi mekanların eğitime katkısı konusunda öğrencileri yeterince bilgilendirmektedirler", düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?	6	35	9	53	2	12	0	0	2,24	17	100
12. Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin ders ve ödev gibi zorunluluklar dışında da yapılması görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	15	88	2	12	0	0	0	0	2,88	17	100
13. El sanatları eğitiminde gezi-gözlem yöntemlerine yeterince yer verilmediği görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	10	59	7	41	0	0	0	0	2,59	17	100
14. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanamamasının en önemli nedenlerinden biri ekonomik yetersizliktir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	0	0	9	53	8	47	0	0	1,53	17	100
15. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince faydalanamamasının en önemli nedenlerinden biri zamansızlıktır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	0	0	3	18	14	82	0	0	1,18	17	100
16. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanamamasının en önemli nedenlerinden biri teorik derslerin fazla olduğu", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	0	0	3	18	14	82	0	0	1,18	17	100
17. "Müze ve tarihi mekanlar, öğrencinin okutta edindiği bilgi ve beceriyi asıl kaynağıyla kaynağına ulaştırılabilmelidir", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?	17	100	0	0	0	0	0	0	3	17	100
18. "Müze ile tarihi mekanlar, öğrencinin hayal gücünü geliştirmektedir", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?	14	82	3	18	0	0	0	0	2,82	17	100
19. "Müze ile tarihi mekan ziyaretleri, el sanatları eğitimini anlamlı kılmak amacıyla gerçekleştirilmelidir", görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	10	59	7	41	0	0	0	0	2,59	17	100
20. "Müze ve tarihi mekanlar, el sanatları eğitiminde kullanılabilecek en önemli kaynaklardan biridir", düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?	15	88	2	12	0	0	0	0	2,88	17	100

“Eğitimci olarak, el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanları ne derece önemli buluyorsunuz” sorusuna öğretim elemanlarının %100 oranında çok şeklinde cevap verdikleri ve bu maddede görüşlerin 3 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların hepsi müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitiminde çok önemli konumda olduğu görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Öğrenciler, müzeye tarihi mekanların el sanatları eğitimine katkısı konusunda bilgi sahibidirler.” görüşüne öğretim elemanlarının %6 oranında çok, %82 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.94 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu öğrencilerinin yeterince bilgi sahibi olmadıkları görüşünü paylaştıklarını söyleyebiliriz. Buradan aynı zamanda öğrencilerini yeterince bilgilendirmedikleri konusunda eksikliklerinin farkında oldukları sonucuna varılabilir.

“Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesine ne derece taraftarsınız?” sorusuna öğretim elemanlarının %100 oranında çok olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 3 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların hepsi eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretleri konusunda, mutlaka yapılması gerektiği görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Sizce okuldaki öğretim materyallerinin yetersizliğini, müze ve tarihi mekanlar ne derece giderebilir?” sorusuna öğretim elemanlarının %41 oranında çok, %53 oranında biraz, %6 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.35 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekanların okuldaki öğretim materyalleri eksikliğini belirli bir ölçüde giderebileceği yönünde görüş belirtmişlerdir. Ancak diğer büyük katılımcı grup (%41) ise çok büyük ölçüde giderebileceği görüşünü paylaşmaktadır. Bu noktada mesleki eğitim gibi önemli bir eğitimde pek çok öğretim materyal ve ortamlarının beraber işe koyulması gerektiği

anlayışından yola çıktığımızda müze ve tarihi mekanlar, öğretim materyalleri-ortamlarının bir kısmını-bölümünü oluşturmaktadır. Ancak önemli bir yer tuttuğunu belirtmemiz gerekmektedir. Sonuç olarak %53 oranını olumlu yönde, %41’lik oranla bir tutulabilir. Yani %94 oranındaki katılımcı grup müze ve tarihi mekanların okuldaki öğretim materyalleri eksikliğini önemli ölçüde giderebileceği görüşünü savundukları söylenebilir.

“Öğrenciler, lisans eğitimleri süresince müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanmalı.” görüşüne öğretim elemanlarının %82 oranında çok, %18 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.82 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çok büyük bir bölümü öğrencilerin mesleki eğitimleri süresince müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanmaları gerektiği görüşünü benimsedikleri söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesi için öğrencilerin yönlendirilmesi gerekmektedir.” görüşüne öğretim elemanlarının %100 oranında katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 3 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların hepsinin öğrencilerin eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretleri konusunda kesinlikle yönlendirilmeleri gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir.

“Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekanların eğitime katkı konusunda öğrencileri yeterince bilgilendirmektedirler.” görüşüne öğretim elemanlarının %35 oranında çok, %53 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.24 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu öğrencileri müze ve tarihi mekanların eğitime katkısı konusunda yeterince bilgilendirmediklerini düşünmektedirler. Ancak daha önceki sorularda müze ve tarihi mekanları önemli bulduğunu, eğitim amaçlı ziyaret edilmesi gerektiğini, öğrencilerin mutlaka yararlanması gerektiğini ve öğrencilerin bu konuda yönlendirilmesi gerektiği

görüşünü paylaşp, öğrencileri hiç bir zaman bilgilendirmediğini belirten %12'lik katılımcı, önceki söylemleriyle çelişmektedir denilebilir.

“Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin ders ve ödev gibi zorunluluklar dışında da yapılması” görüşüne öğretim elemanlarının %88 oranında çok, %12 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.88 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ders ve ödev gibi zorunluluklar dışında da mutlaka müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesi gerektiği görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“El sanatları eğitiminde gezi-gözlem yöntemlerine yeterince yer verilmediği” görüşüne öğretim elemanlarının %59 oranında çok, %41 oranında biraz şeklinde katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.59 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu el sanatları eğitiminde gezi-gözlem yöntemlerinin kullanılmadığı görüşüne katılmaktadırlar. Diğer %41 oranındaki grupta son derece yetersiz kullanıldığı görüşleriyle %59'luk gruba yakınlığını olumsuz görüşün %0'lık oranına bakarak söylenebilir.

“El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılamamasının en önemli nedenlerinden biri ekonomik yetersizliktir.” görüşüne öğretim elemanlarının %53 oranında çok, %47 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.53 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ekonomik yetersizliklerin müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılamamasında etkisi olduğu ama bu etkinin çok fazla etkileyici düzeyde olmadığı görüşünü paylaştıkları sonucuna varılabilir. Diğer katılımcı grup ise (%47) ekonomik yetersizliklerin hiç bir etkisi olmadığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Sonuç olarak ekonomik yetersizlikler belirleyici bir etken olmadığı söylenebilir.

“El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlar dan yeterince faydalanamamasının en önemli nedenlerinden biri zamansızlıktır.” görüşüne öğretim elemanlarının %18 oranında biraz, %82 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.18 genel aritmetik ortalama ile “hiç” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu zamansızlığın hiç bir zaman müze ve tarihi mekanlardan yeterli ölçüde yararlanılamamasının nedeni-sebebi olmadığı görüşünü paylaştıklarını söylenebilir.

“El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılamamasının en önemli nedenlerinden biri teorik derslerin fazlalığıdır” görüşüne öğretim elemanlarının %18 oranında biraz, %82 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.18 genel aritmetik ortalama ile “hiç” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu teorik derslerin yoğunluk oranının hiç bir şekilde müze ve tarihi mekanlarda yeterince yararlanılamamasını etkileyecek bir düzeyde olmadığı görüşünde oldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlar, öğrencinin okulda edindiği bilgi ve beceriyi asıl kaynağıyla kıyaslama olanağı sağlamaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %100 oranında çok olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 3 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların hepsi kesinlikle müze ve tarihi mekanların öğrencilerin okulda edindiği bilgi ve becerileri asıl kaynağıyla kıyaslama olanağı sağlayan yerler-ortamlar olduğu görüşünde mutabık kaldıkları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlar, öğrencinin hayal gücünü geliştirmektedir.” görüşüne öğretim elemanlarının %82 oranında çok, %18 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.82 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekanların öğrencilerin mesleki eğitime ilişkin hayal gücünü geliştirmede kesinlikle etkin bir rolü vardır, görüşünde oldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretleri, el sanatları eğitimini anlamlı kılmak amacıyla gerçekleştirilmelidir.” görüşüne öğretmen elemanlarının %59 oranında çok, %41 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.59 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin asıl amacının el sanatları eğitimini daha anlamlı kılmak için gerçekleştirildiği görüşünü benimsedikleri sonucuna varılabilir. Bununla birlikte diğer katılımcı grup ise (%41) el sanatları eğitimini anlamlı kılmaya yardımcı olabileceği görüşünü paylaşmaktadırlar. Sonuç olarak müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin el sanatları eğitimini anlamlı kılmada etkin bir aktivite olduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlar, el sanatları eğitiminde kullanılabilecek en önemli kaynaklardan biridir.” görüşüne öğretmen elemanlarının %88 oranında çok, %12 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.88 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-5’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekanları el sanatları eğitiminde kullanılabilecek en önemli kaynaklardan biri olarak görmekte oldukları söylenebilir.

Genel sonuç itibarı ile Tablo III-5. incelendiğinde; öğretmen elemanları, madde 5-7-9-12’de görüldüğü gibi müze ve tarihi mekanları son derece önemli bulmakla birlikte, her daim ziyaret edilmesi, öğrencilerin lisans eğitimleri süresince yeterince yararlanması gerektiği hatta ders ve ödev gibi zorunluluklar dışında mutlaka yararlanmaları gerektiği görüşünde olduklarını söyleyebiliriz. Çünkü müze ve tarihi mekanları 20. maddede görüldüğü gibi el sanatları eğitiminde kullanılabilecek en önemli kaynaklardan biri olarak görmektedirler. Ve, 8. maddede görüldüğü gibi, okuldaki öğretim materyalleri eksikliğini önemli ölçüde giderebileceğini düşünmektedirler. Tüm bunlardan dolayı 10. maddede görüldüğü üzere öğrencilerin bu yerlere eğitim amaçlı ziyaretler için mutlaka yönlendirilmeleri gerektiğini söylemektedirler. Bu etkinliklerin aynı zamanda öğrenciye, 17-18-19. maddelerde görüldüğü gibi, okulda edindiği bilgi ve becerileri kıyaslama olanağı sağlayacağını, hayal güçlerini geliştirme olanağı sağlayacağını ve aldıkları eğitimi anlamlı kılma olanağı sağlayacağını düşünmektedirler.

Ancak tüm bu görüş ve düşüncelere rağmen 6. maddede görüldüğü üzere öğrencilerinin müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimlerine katkısı konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını, 11. maddede görüldüğü gibi, bu konuda öğrencileri yeterince bilgilendirmediklerini söylemektedirler. Bunun bir düşünce ve davranış tezatlığı oluşturduğu söylenebilir.

Ayrıca, verdikleri el sanatları eğitiminde gezi-gözlem yöntemlerine yeterince yer verilmediğini (madde 13) gezi-gözlem yöntemlerine yeterince yer verilmeyişinin nedenlerinin 14-15-16. maddelerde görüldüğü gibi ne zamansızlık, ne büyük ölçüde ekonomik yetersizlikler, ne de teorik derslerin fazla olmasından kaynaklanmadığı düşüncelerinin tezatlığı artırdığı söylenebilir.

El Sanatları eğitiminde, müze ile tarihi mekanların son derece önemli bir yeri olduğu düşüncesinde ve görüşünde olan el sanatları eğitimi öğretmenlerinin, bu tür yerlerden eğitim amaçlı yararlanmaya ilişkin gezi-ziyaret etkinliklerinin ne derece gerçekleştirdiğine dair düşüncelerinin'de alınmasının, araştırma kapsamında doğru olacağı düşünülmektedir.

E- Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

5. Alt Problem: El sanatları eğitimi veren öğretmenlerinin müzeler ile tarihi mekanlara eğitim amaçlı ziyaret-gezi etkinliklerinin planlanması ve uygulanması ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu alt problemin çözümü amacıyla toplanan veriler aşağıda Tablo III-6'da verilmiştir.

TABLO III-6:ÖĞRETİM ELEMANLARININ MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN ZİYARET ETKİNLİKLERİNİN PLANLANMASI VE UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Öneriler	Derecesi	Çok		Biraz		Hiç		Aritmetik Ortalama	TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%		Toplam	%
21. Eğitim verdiğiniz fakültede müze ve tarihi mekanlara ne ölçüde gezi programları düzenlenmektedir?		0	0	10	59	7	41	1,59	17	100
22. "Fakültemin, müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programlarına el sanatları öğrencilerinin katılımı zorunludur", görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		10	59	4	24	3	18	2,41	17	100
23. "Fakülte, branş öğretmenlerince düzenlenen eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan gezi programlarını desteklemektedir", görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		13	76	4	24	0	0	2,76	17	100
24. "Branş öğretmenleri önderliğinde müze ve tarihi mekanlara düzenlenen eğitimi amaçlı gezi programları sayısal olarak yeterlidir", görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		1	6	6	35	10	59	1,47	17	100
25. "Eğitim amaçlı yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri bir plan ve program dahilinde yapılmaktadır", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?		7	41	8	47	2	12	2,29	17	100
26. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan planlı ziyaretlerin amacı fakültede öğrenilenleri anlamalı kalmaktadır", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?		14	82	1	6	2	12	2,71	17	100
27. "Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi, incelenen veya gözlemlenecek konular saptanmaktadır", görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		13	76	2	12	2	12	2,65	17	100
28. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan ziyaret programlarının amaçları, önceden belirlenmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		13	76	3	18	1	6	2,71	17	100
29. "Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezi öncesinde gezinin amaçları öğrencilere duyurulmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		12	71	4	24	1	6	2,65	17	100
30. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerine ilişkin gezi programları tüm katılanlara verilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		9	53	7	41	1	6	2,47	17	100
31. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan gezilerin gözlem konuları gezi amaçlarıyla tutarlılık göstermektedir", görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?		12	71	3	18	2	12	2,59	17	100
32. "Fakülte ve öğrencilerce müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amaçlarına uygun gözlem materyalleri (kamera, foto, gözlem fişi, çizim araçları vb.) sağlanmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		7	41	4	24	6	35	2,06	17	100
33. "Müze ve tarihi mekan gezisi sonuçlarının nasıl değerlendirileceği önceden belirlenerek öğrencilere bildirilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		10	59	4	24	3	18	2,41	17	100
34. "Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili öğrencilere sistematik not tutulmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		7	41	6	35	4	24	2,18	17	100
35. "Müze ve tarihi mekanlarda öğrencilere tutulan notlar raporlaştırılmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?		9	53	4	24	4	24	2,29	17	100

“Eğitim verdiğimiz fakültede müze ve tarihi mekanlara ne ölçüde gezi programları düzenlenmektedir?” sorusuna öğretim elemanlarının %59 oranında biraz, %41 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.59 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu eğitim verdikleri fakültenin gezi programları düzenlemede son derece yetersiz olduğu görüşünü paylaştıkları %41’lik hiç oranına bakılarak söylenebilir.

“Fakültenin müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programlarına el sanatları öğrencilerinin katılımı zorunludur.” görüşüne öğretim elemanlarının %59 oranında çok, %24 oranında biraz, %18 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.41 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi programlarına katılımın zorunlu olduğu görüşünü paylaşmaktadırlar. Zorunluluk planlılığın bir göstergesi olduğundan, bir planlamada yapıldığı görüşünü paylaşmaktadırlar diyebiliriz. Ancak %24 biraz, %18 hiç oranlarına baktığımızda bu görüşün çok iyi bir duruş sergilemediği söylenebilir.

“Fakülte, branş öğretim elemanlarınca düzenlenen eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan gezi programlarını desteklemektedir.” görüşüne öğretim elemanlarının %76 oranında çok, %24 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.76 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu fakültenin eğitim amaçlı gezi programları düzenlemesi konusunda branş öğretim elemanlarının bireysel gayretlerini desteklemekte olduğu söylenebilir.

“Branş öğretmenleri önderliğinde müze ve tarihi mekanlara düzenlenen eğitim amaçlı gezi programları sayısal olarak yeterlidir.” görüşüne öğretim elemanlarının %6 oranında çok, %35 oranında biraz, %59 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 1.47 genel aritmetik ortalama ile “hiç” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu eğitim amaçlı gezi programları düzenlemediklerini söylemektedirler.

Bununla birlikte %35'lik katılımcı grup ise son derece yetersiz seviyede düzenledikleri düşünceleriyle büyük gruba yakın durduğu %6'lık çok oranına bakarak söylenebilir.

“Eğitim amaçlı yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri bir plan ve program dahilinde yapılmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %41 oranında çok, %47 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.29 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6'da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu tam olarak bir plan ve program doğrultusunda ziyaret gerçekleştirilmediği görüşünü paylaşmaktadırlar. Ancak %41 oranındaki katılımcı grup ise gezilerin bir plan program dahilinde yapıldığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Sonuç olarak ziyaret organizasyonlarında bir planlama ve program vardır ancak amaçlar, uygulama ve sonuçlar bağlamında yeterlilik ölçüsü düşüktür denilebilir.

“Müze ve tarihi mekanlara yapılan planlı ziyaretlerin amacı fakültede öğrenilenleri anlamlı kılmaktır.” düşüncesine öğretim elemanlarının %82 oranında çok, %6 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.71 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6'da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu planlı yapılan ziyaretlerin fakültede öğrenilenleri anlamlı kılmada, çok büyük bir katkı sağladığı görüşünde olduklarını söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi incelenecek veya gözlemlenecek konular saptanmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %76 oranında çok, %12 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.65 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6'da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret öncesi inceleme veya gözlem konularının saptandığı görüşünde oldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlara yapılan ziyaret programlarının amaçları, önceden belirlenmektedir.” görüşüne öğretim elemanlarının %76 oranında çok, %18 oranında biraz, %6 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.71 genel

aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret programlarının amaçlarının önceden belirlendiği görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezi öncesi gezinin amaçları öğrencilere duyurulmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %71 oranında çok, %24 oranında biraz, %6 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.65 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu amaçlar doğrultusunda tasarlanan plan ve programın amaçlarının öğrencilere duyurulduğu görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretlerine ilişkin gezi programları tüm katılanlara verilmektedir.” görüşüne öğretim elemanlarının %53 oranında çok, %41 oranında biraz, %6 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.47 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi programlarının tüm katılımcılara verildiğini söylemektedirler. Ancak diğer büyük oranlı katılımcı grup program detaylarının katılımcılara yeterli ölçüde verilmediği görüşünü paylaşmaktadırlar. Sonuç olarak bir gezi programı yapıldığı ancak bu programın katılımcılara yeterli ölçüde ulaşmadığını düşündükleri söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlara yapılan gezilerin gözlem konuları, gezi amaçlarıyla tutarlılık göstermektedir.” görüşüne öğretim elemanlarının %71 oranında çok, %18 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.59 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret gözlem konularının gezi amaçlarıyla tutarlılık gösterdiği görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Fakülte ve öğrencilere müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amaçlarına uygun gözlem materyalleri (kamera, foto, gözlem fişi, çizim araçları vb.) sağlanmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %41 oranında çok, %24

oranında biraz, %35 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.06 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi amaçlarına uygun gerekli gözlem materyallerinin fakülte ve öğrencilerce temin edildiği görüşünü paylaşmaktadırlar. Ancak %35’le hiç temin edilmediği ve %24 yeterince temin edilmediği görüşünü paylaşan toplam %59’luk grup, %41’lik grubu azınlıkta bıraktıklarını söyleyebiliriz. Sonuç olarak genel anlamda gözlem materyalleri temini yeterli düzeyde yapılmamakta olduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan gezi sonuçlarının nasıl değerlendirileceği önceden belirlenerek öğrencilere bildirilmektedir.” görüşüne öğretim elemanlarının %59 oranında çok, %24 oranında biraz, %18 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.41 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi sonuçlarının nasıl değerlendirileceğinin önceden belirlenerek öğrencilerin bilgilendirildikleri görüşünü paylaşmaktadırlar. Ancak çoğunluk olmasına rağmen katılımcıların eğitimci olmaları nedeni ile, %59’luk oranın sıkı, kendinden emin bir duruş sergilemediği söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili öğrencilere sistemli not tutturulmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %41 oranında çok, %35 oranında biraz, %24 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.18 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi sırasında öğrencilere gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulduğu görüşünü paylaşmaktadırlar. Ancak yeterince sistemli not tutturulmadığını düşünen %35’lik grup ise sistemli not tutturulmadığını düşünen %24’lük grubun toplam oranının sistemli not tutturulduğunu düşünen %45’lik orandan daha yüksek olması nedeni ile gezi-gözlem sırasında yeterince sistemli not tutturma alışkanlığı olmadığı söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlarda öğrencilerce tutulan notlar raporlaştırılmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %53 oranında çok, %24

oranında biraz, %24 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.29 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-6’da görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi-gözlem notlarının raporlaştırıldığı görüşündeler. Ancak üst maddelerde olduğu gibi katılımcıların eğitimci olmaları nedeni ile o kadar da tatmin edici bir yoğunluk oluşmadığı söylenebilir.

Genel sonuç itibari ile Tablo III-6 incelendiğinde; öğretim elemanları, 26. maddede görüldüğü üzere, planlı müze ve tarihi mekan ziyaretleri fakültede öğrenilenleri anlamlı kıldığını düşünmektedirler. Ancak 21. maddede görüldüğü üzere eğitim verdikleri fakültenin yeterince gezi programları düzenlemediğini, ancak düzenlediğinde katılım zorunluluğu bulunduğunu yani planlı programlı olduğunu (madde 22) söylemektedirler. Fakat 23. maddeye bakıldığında, fakülte yeterince gezi programları düzenlemese’de branş öğretim elemanlarını bu tür gezi programları düzenlemeleri konusunda desteklediği belirttikleri halde madde 24’e bakıldığında öğretim elemanları düzenlemediklerini, genel anlamda son derece yetersiz düzenlediklerini söylemektedirler.

Madde 25-27-28-31-33’e bakıldığında öğretim elemanları düzenledikleri gezi etkinliklerinin yeterince kapsamlı olmasa da bir plan-program dahilinde yapıldığını, önceden inceleme ve gözlem konularının saptandığını, ziyaret program amaçlarının belirlendiğini, bu amaçların gezi-gözlem konularıyla tutarlılık gösterdiğini ve sonuçları itibari ile genelde nasıl değerlendirileceğinin öğrencilere bildirildiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Madde 29-30’da görüldüğü üzere öğretmenler ziyaret öncesi gezi amaçlarının duyurulduğu söylemekle birlikte, ziyarete ilişkin gezi programlarının katılımcılara verilmektedir arasındaki oransal tutarsızlık-tezatlık oluşturmaktadır denilebilir.

Yine, daha önceki sorularda verilen cevaplarda gezilerin planlı-programlı bir şekilde yürütüldüğünü söyleyen öğretim elemanları, madde 32-33’de görüldüğü üzere, gezi gözlem amaçlarına uygun gözlem materyalleri sağlanmasında ve gözlemlerle ilgili

sistemli not tutturulmasında konusunda olumlu yönde çoğunluk görünse de dikkat edildiğinde yetersiz bir çoğunluk olduğu söylenebilir. Bu, madde 35’de görüldüğü gibi tutulan notların raporlaştırılması görüşünün, orta düzeyin çok az üstünde olmasına bakılarak söylenebilir.

Bu aşamada el sanatları eğitimi öğretim elemanlarının bir eğitim ortamı olarak, müzeler ile tarihi mekanların doğru ve verimli şekilde kullanılıp kullanılmadığına ilişkin görüşlerinin de alınmasının, araştırma kapsamında doğru olacağı düşünülmektedir.

F- Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

6. Alt Problem: El sanatları eğitimi veren öğretim elemanlarının müze ve tarihi mekanların verimli kullanılıp kullanılmadığına ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için toplanan veriler aşağıda Tablo III-7’de verilmiştir.

TABLE III-7: ÖĞRETİM ELEMANLARININ MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN EL SANATLARI EĞİTİMİNDE VERİMLİ KULLANILIP KULLANILMADIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Öneriler	Derecesi		Cok		Biraz		Hiç		Aritmetik Ortalama	TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%		Toplam	%
36. "Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amacının öğrencilere duyurulması amaca ulaşmayı kolaylaştırmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	16	94	1	6	0	0	0	0	2,94	17	100
37. "Müze ve tarihi mekan ziyaretini öncelikle irdelenecek konular saptanarak öğrenciler bilgilendirilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	12	71	3	18	2	12	0	0	2,59	17	100
38. "Müze ve tarihi mekanları ziyaret etmeden önce öğrencilere ön bilgi verilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	11	65	4	24	2	12	0	0	2,53	17	100
39. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri sırasında öğrenciler ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	12	71	3	18	2	12	0	0	2,59	17	100
40. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri uzman bir rehber eşliğinde yapılmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	11	65	2	12	4	24	0	0	2,41	17	100
41. "Branş öğretmenleri, müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde öğrencilere rehberlik etmektedirler", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	9	53	7	41	1	6	0	0	2,47	17	100
42. "Müze ve tarihi mekan gözlemlerinde öğrencilere gerçek materyaller (gözlem fiş, kamera, foto, çizim araçları vb.) kullanılmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	6	35	7	41	4	24	0	0	2,12	17	100
43. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler hakkında öğrencilere bir gözlem fiş oluşturulmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	6	35	7	41	4	24	0	0	2,12	17	100
44. "Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili sistemli not tutulması geziyi verimli kılmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	14	82	2	12	1	6	0	0	2,76	17	100
45. "Müze ve tarihi mekanlarda tutulan notların raporlaştırılması gezinin amacına ulaşıp ulaşmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	10	59	5	29	2	12	0	0	2,47	17	100
46. "Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretleri sonrası bir değerlendirme yapılması verimliliği artırmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	16	94	1	6	0	0	0	0	2,94	17	100
47. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler öğrencinin derslerde öğrendiklerini pekiştirmesine katkı sağlamaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	16	94	1	6	0	0	0	0	2,94	17	100
48. "Müzeler ile tarihi mekanlardaki eserleri orijinal biçimleriyle incelemek öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilemektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?	15	88	2	12	0	0	0	0	2,88	17	100
49. "Grupça yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri, öğrencilerin işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirmektedir", görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?	13	76	4	24	0	0	0	0	2,76	17	100

“Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amacının öğrencilere duyurulması amaca ulaşmayı kolaylaştırmaktadır.” görüşüne öğretmen elemanlarının %94 oranında çok ve %6 oranında biraz şeklinde katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.94 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda, katılımcıların çok büyük çoğunluğu, gezi amaçlarının öğrencilere duyurulması, hedeflenen gezi amaçlarına ulaşmayı son derece kolaylaştırmaktadır görüşünde olduklarını söylenebiler.

“Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi irdelenecek konular saptanarak öğrenciler bilgilendirilmektedirler.” görüşüne öğretmen elemanlarının %71 oranında çok, %18 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.59 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret öncesi irdelenecek (incelenecek, gözlemlenecek) konular saptanarak öğrencilerle paylaşılmaktadır görüşünde oldukları söylenebiler.

“Müze ve tarihi mekanları ziyaret etmeden önce öğrencilere ön bilgi verilmektedir.” görüşüne öğretmen elemanlarının %65 oranında çok, %24 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.53 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret öncesi ziyaret yeri ve nasıl davranılacağı hakkında ön bilgiler öğrencilere verilmekte görüşünü paylaştıkları söylenebiler.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretleri sırasında öğrenciler ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirilmektedir.” görüşüne öğretmen elemanlarının %71 oranında çok, %18 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.59 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret sırasında öğrencilerin ne yapmaları (neyi-nasıl) gerektiğine ilişkin bilgilendirildikleri görüşünde oldukları söylenebiler.

“Müze ve tarihi ziyaretleri uzman bir rehber eşliğinde yapılmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %65 oranında çok, %12 oranında biraz, %24 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.41 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaretler genelde uzman bir rehberin eşliğinde yapılmaktadır görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Branş öğretmenleri,müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde öğrencilere rehberlik etmektedirler” görüşüne öğretim elemanlarının %53 oranında çok, %41 oranında biraz, %6 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.47 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğu, ziyaretlerde öğrencilere rehberlik etmek oldukları görüşünü paylaşmaktadır. Ancak %41’lik biraz oranına baktığımızda genel yapı itibarı ile katılımcılar çoğunlukla rehberlik ettikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan gözlemlerinde öğrencilere gerekli materyaller (gözlem fişi, kamera, foto, çizim araçları) kullanılmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %35 oranında çok, %41 oranında biraz, %24 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.12 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gözlemlerde öğrencilere gerekli gözlem materyalleri yeterince kullanılmamaktadır görüşünü paylaşmaktadırlar. Fakat hiç kullanılmadığı görüşünü paylaşan %24 oranındaki grubun daha önceki maddelere verdikleri cevaplar doğrultusunda oransal yüksekliğinin tezat oluşturduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler hakkında öğrenciler bir gözlem fişi oluşturmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %35 oranında çok, %41 oranında biraz, %24 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.12 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gözlem fişi oluşturmada istikrarlı bir davranış olmadığı görüşünü paylaştıkları söylenebilir. Bir üst

maddede olduğu gibi gözlem materyali kullanımında yetersizlik görüşünün oransal olarak istikrarlı olduğu söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulması geziyi verimli kılmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %82 oranında çok, %12 oranında biraz, %6 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.76 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğunun gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulması geziyi son derece verimli kılmaktadır görüşünde oldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlarda tutulan notların raporlaştırılması gezinin amacına ulaşip ulaşmadığı sonucunu çıkarmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %59 oranında çok, %29 oranında biraz, %12 oranında hiç olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.47 genel aritmetik ortalama ile “biraz” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gezi notlarının raporlaştırılması, verimlilik açısından gezinin amacına ulaşip ulaşmadığına ilişkin bir sonuç ortaya koymaktadır görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyareti sonrası bir değerlendirme yapılması verimliliği artırmaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %94 oranında çok, %6 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.94 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaret sonrası genel bir değerlendirme yapılması verimlilik açısından çok önemli olduğu görüşünü paylaştıkları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler öğrencinin derslerde öğrendiklerini pekiştirmesine katkı sağlamaktadır.” görüşüne öğretim elemanlarının %94 oranında çok, %6 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.94 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de

görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu ziyaretlerde incelenen eserler derslerde öğrenilenleri pekiştirmeye çok büyük katkı sağlamaktadır görüşünde oldukları söylenebilir.

“Müze ve tarihi mekanlardaki eserleri orjinal biçimleriyle incelemek öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilemektedir.” görüşüne öğretim elemanlarının %88 oranında çok, %12 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.88 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu eserlerin doğal ve orjinal biçimleriyle incelenmesinin öğrenci başarısını çok olumlu etkilediği görüşünde oldukları söylenebilir.

“Gurupça yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri, öğrencilerin işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirmektedir.” düşüncesine öğretim elemanlarının %76 oranında çok, %24 oranında biraz olarak katıldıkları ve bu maddede görüşlerin 2.76 genel aritmetik ortalama ile “çok” düzeyinde yoğunlaştığı Tablo III-7’de görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu gurup düzeyinde yapılan ziyaret etkinliklerinin öğrencilerin işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirdiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Genel sonuç itibari ile Tablo III-7. incelendiğinde; öğretim elemanları müze ve tarihi mekan gezi amaçlarının öğrencilere duyurulması durumunda verimliliği, doğal olarakta amaca ulaşmayı kolaylaştırmaktadır (madde 36) görüşündeler. Bundan dolayı madde 37-38-39’da görüldüğü üzere verimliliği yüksek tutmak için gezi öncesi irdelenecek konular saptanarak öğrencilerin bilgilendirildiği, ziyaret öncesi öğrencilere gerekli ön bilgiler verildiği ve ziyaret sırasında öğrencilerin ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirdiklerini düşünmektedirler. Çünkü bunun öğrencilere, eserleri doğru bir şekilde incelemesi durumunda derslerde öğrendiklerini pekiştirme olanağı sağlayacağını, eserleri orjinal-doğal biçimleriyle incelemenin başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini ve grup halinde yapıldığı içinde işbirliği-sorumluluk duygusunu geliştirme olanağı sağlayacağı görüşünü paylaşmaktadırlar.

Bu tür gezilerin madde 40'da görüldüğü gibi uzman bir rehber eşliğinde yapıldığını belirten katılımcılar kendilerinin öğrencilere rehberlik etmekte olduğunu söyleselerde oransal bir düşüklük göze çarpmaktadır. Yine gezi sırasında sistemli not tutturmanın geziyi verimli kılacağını (madde 44), ziyaret sonrası genel bir değerlendirme yapılmasının verimliliği artıracığını (madde 46) görüşünde olan öğretim elemanları gezi notlarının-sonuçlarının raporlaştırılması konusunda (madde 45) aynı oransal tutarlılığı göstermemekte oldukları tablo III-7'de görülmektedir. Bunun nedeni, madde 42 ve 43'e bakarak gerek gerekli gözlem materyalleri kullanılmadaki, gerekse detaylı gözlem fişleri oluşturulmadaki yetersiz çoğunluk oranına bakarak çıkarılabilir.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde uygulanan anketler sonucu elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar verilmiş ve, öneriler geliştirilmiştir.

SONUÇLAR

Alt problemlere ilişkin bulguların sonuçları aşağıda verilmiştir.

A) Öğrencilere Göre:

1) Müze ve tarihi mekanlar el sanatları mesleki eğitimine katkı sağlayabileceği, karşılaştırmalı eğitim imkanı ile mesleki hayal gücü ve özgüveni geliştirdiği, okuldaki mesleki araç-gereç ve kaynak eksikliğinin telafisine katkı sağlayabileceği için el sanatları eğitiminde önemlidir.

2) Müze ve tarihi mekan gezileri el sanatları mesleki eğitimi anlamlandırmaktadır. Ancak, fakülte ve öğretim elemanları gezi etkinliklerine gerektiği önemi vermemektedirler. Ve gezi etkinlikleri düzenleme kapsamında planlama, programlama ve uygulama konusunda bir gayret göstermemektedirler. Çok küçük çapta, sınırlı ölçüde bireysel gayretli gezilerde ise amaçlar, hedefler, gözlem konuları ve nasıl değerlendirileceği ise net olarak belirlenmemektedir.

3) Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezi kapsamında; gezi amaçları ile gezi-gözlem konuları belirlenerek katılımcılara duyurulması gezi verimliliğini etkilemesine karşın bu yapılmamaktadır, Gezi öncesi ve sonrası katılımcılar bilgilendirilmemekte olup, geziler rehber eşliğinde yapılmamaktadır. Böylece olası aksaklıklar engellenemeyeceği için verimlilik son derece düşüktür. Ayrıca, konuya uygun gözlem materyalleri son derece yetersiz kullanılmakta olup, gözlem fişi oluşturma, sistemli not

tutma ve gezi sonrası, genel bir değerlendirme yapılmamakta ve sonuçlar raporlaştırılmamaktadır. Gezi verimliliği mesleki eğitim açısından son derece önemlidir. Gezi verimliliği derslerde öğrenilenleri pekiştirmeye etki edebileceği, bunun okul başarısını olumlu etkileyebileceği, öğrencide mesleki işbirliği ve sorumluluğu geliştirebileceği için önemlidir.

B) Öğretim Elemanlarına Göre:

4) Müze ve tarihi mekanlar, öğrencinin mesleki eğitimine büyük katkılar getirebileceği, kullanılabilecek en önemli kaynaklardan biri olabileceği, okuldaki öğretim materyalleri eksikliğine katkı sağlayabileceği, karşılaştırmalı eğitim imkanı sağlayabileceği, bunun mesleki hayal gücü ve özgüveni geliştirebileceği, alınan eğitimin anlamlaşmasına, özümsemesine katkı sağlayabileceği için el sanatları eğitiminde önemli bir yere sahiptir.

5) El sanatları eğitiminde önemli bir yeri olan müze ve tarihi mekanların kullanımına ilişkin gezi etkinlikleri fakülte ve öğretim elemanlarınca yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir. Gerçekleştirilenler planlı-programlı olmasına rağmen gözlem araçları yeterli düzeyde temin edilmemekte ve genelde yapılmasına karşın her zaman sistemli not tutturulmayıp raporlaştırma yapılmamaktadır.

6) Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezi amaçlarının öğrencilere duyurulması, ziyaret alanı ile ilgili ön bilgi verilmesi ve gözlem konularının saptanarak öğrencilerin bilgilendirilmesi gezi verimliliği açısından önemlidir ve her zaman olmasa da genelde bu yapılmaktadır. Yine her zaman olmasa bile genelde bu geziler öğretim elemanları rehberliğinde yapılmakta olup verimliliğe etken olumsuzluklar engellemektedir. Ve yeterli düzeye yakın ölçüde gözlem materyalleri kullanılmaktadır. Gezilerde sistemli not tutulması, gezi sonrası değerlendirme yapılması ve sonuçların raporlaştırılması çok önemlidir. Çünkü gezi verimliliğinin üst düzeyde olması öğrencinin bilgi ve becerilerini pekiştirmeye, okul genel başarısını olumlu yönde etkilemeye, mesleki işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirmeye etken olabilmektedir.

Araştırma kapsamında kullanılan anketin altında açılan “Eklemek İsteğiniz” sütununa yazılan görüşler, sonuçları destekler, önerilere ışık tutar niteliktedir. Eklemek isteğiniz bölümünde görüşler özetle;

a) Öğrencilere göre: Müze ve tarihi mekanlar el sanatları eğitiminde çok önemlidir. Ancak bu önemi önce eğitimcilerin anlamaları gerekmektedir. Çünkü ne fakülte, nede öğretim elemanları bu tür yerlerden yararlanma konusunda bir şey yapmamaktadırlar.Şu anki sistem öğrencilere araştırma yapma isteği ve alışkanlığı kazandırmamaktadır.Gözlem fişi bile ancak son sınıfta,lisans tez araştırmasına gidilirken görülmektedir. Bu yüzden verimli bir araştırma yapılamamaktadır.

b) Öğretim elemanlarına göre: Müze ve tarihi mekanlar el sanatları eğitiminde birinci derece yararlanılması gereken yerlerdir.Bu tür yerler çağdaş çalışmalarda ışık tutmaktadır. Ancak, müze ve tarihi mekanlara geziler gerektiği gibi yapılmamaktadır. Bundan dolayı öğrenciler gerektiği kadar ve verimli ölçüde yararlanamamaktadırlar. Fakülte gezileri desteklemeli ve ulaşım, giriş, ücret vb. sorunları çözmelidir.

ÖNERİLER

Alt problemler kapsamında elde edilen bulguların sonuçları itibari ile geliştirilen öneriler, aşağıda sunulmaktadır. Her iki örneklem grubuna yöneltilen soruların ortaklığı itibari ile öneriler birleştirilerek sunulmuştur.

1) El sanatları mesleki eğitiminde çok önemli bir yere sahip olan müze ve tarihi mekanlardan yararlanılması ve el sanatları eğitimine sağlayabileceği katkılar konusunda lisans öğrencileri bilgilendirilmeli; yönlendirilmeli ve teşvik edilmeli. Ders içeriklerine dahil edilerek müze ve tarihi mekanlardan bir kaynak, araç-gereç ve bir eğitim ortamı olarak nasıl, ne şekilde yararlanılacağına ilişkin lisans öğrencilerinin bilişsel alt yapıları oluşturulmalı ve gezi-gözlem yöntemleri içeriğe dahil edilmeli.

2) Mesleki eğitim boyutunda gezi-gözlem yöntemleri fakülte eğitimi politikalarına dönüştürülerek, eğitim planlanması, programlanması aşamasında yer verilmeli. Periyodik olarak yeterli düzeyde gezi etkinlikleri fakülte ve öğretim elemanlarınca düzenlenmeli, geziler, amaç, hedef, gezi-gözlem konularını saptama, gözlem materyalleri temini ve nasıl, ne şekilde yapılacağı dahil hesaplanmalı, detaylı şekilde programlandırılmalı ve uygulanmalı.

3) Yapılan gezi etkinliğinin amaçlanan hedeflere ulaşması ve verimliliğin üst düzeyde olması için lisans öğrencileri gezi amaçları, hedefleri ve gezi gözlem konuları hakkında bilgilendirilmeli, geziler öğretim elemanları rehberliğinde gerçekleştirilmeli, yönlendirmeli, gözlem materyallerinin doğru şekilde kullanılmasını sağlamalı, sistemli not tutturulmalı ve gezi sonrası genel değerlendirme yaparak sonuçları raporlaştırmalı.

4) Yukarıda belirtilen etkinlik ve unsurların doğru bir şekilde yapılabilmesi için; El sanatları eğitiminde kullanılabilecek müze ve tarihi mekanlara ilişkin yer, özellik, içerik, potansiyel getirileri, ne amaçla, nasıl, ne şekilde kullanılacağı vb. detayları kapsayan bir veri bankası fakülte ve öğretim elemanlarınca oluşturulmalı.

5) Yukarıda belirtilen eksiklikleri de kapsayacak nitelikte, uygulama özelliği ön planda olan müzecilikle ilgili bir ders içeriğe dahil edilerek, bütün el sanatları lisans öğrencilerine verilmeli.

KAYNAKÇA

ABACI, Oya. (1996). **"Müze Eğitimi"**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yeterlilik Tezi)

ACAR, Özgen. (2000). **"Müzeciliğimiz, Müze Eğitim İlişkileri"**. Ankara: Müzeciler Derneği Yayınları, No:1 (Konuşma metni).

ALKAN, Cevat, (1979). **Eğitim Ortamları**. Ankara: AÜ.EBF.Yayınları: No:25

ALKAN, Cevat. (1984). **"Eğitim Teknolojisi"**. Ankara: Yenioğlu Matbaası.

ALKAN, Cevat, DOĞAN, H. Ve SEZGİN, İ. (1998). **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**. Ankara: Gazi Büro Kitap Evi

ALPÖZEN, Oğuz - ÖZDE, Harun. (1998). **"Çağdaş Müzecilik" IV. Müzecilik Seminerleri Bildirileri 16-18 Eylül, İstanbul, 37.**

ARSEVEN, Ali. (1994). **"Alan Araştırma Yöntemi"**. Ankara.

ARSEVEN, C.Esat. (1966). **"Sanat Müzesi Nasıl Gezilir?"**. Sanat Ansiklopedisi, 3. MEB Yayınları.

ATA, Bahri. (2001). **"Müzelerde ve Tarihi Mekanlarda Tarih Öğrenimi"**. Ankara: GÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

ATAGÖK, TOMUR (1982). "Çağdaş Müzecilik Kavramı Doğrultusunda Türk Sanat Müzelerinin Kültürel Etkinliklerinin Saptanması". İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi (Yeterlilik Tezi)

ATAGÖK, Tomur. (1995) "Çağdaş Müzecilik Uygulamaları için, Müzecilik Eğitimi" II. Müzecilik Seminerleri Bildirileri 19-23 Eylül, İstanbul.

ATASOY, Sümer. (1994). "Müzelerde Sergileme". Kültür Yapıları Müzeler, 175-179.

ATASOY, YAVUZOĞLU, Nazan. (1994) "Çağdaş Eğitimde Müzenin İşlevi". Kültür Yapıları Müzeler, 147-153.

BAŞARAN, İ. Ethem. (1978). Eğitim Psikolojisi. Ankara

BİLEN, Mürüvvet. (1996). "Plandan Uygulamaya Öğretim". Ankara: Arslan Web Tesisleri.

BLOOM, Benjamin. (1998). "İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme (Çev. Durmuş Ali Özçelik)". Ankara: MEB yayınları.

ÇİLENTİ, Kamuran. (1984). Eğitim Teknolojisi ve Öğretim. Ankara

DAİFUKU, H. (1963). "Müzeler ve Ziyaretçi, Müzelerin Teşkilatlanması". Pratik Öğütler, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

DEMİREL, Özcan. (1999). "Plandan Değerlendirmeye Öğretme sanatı". Ankara: Pegem Yayıncılık.

DEMİREL, Özcan. (2000). "Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme". Ankara: Pegem Yayıncılık.

DOĞAN, Hıfzı. (1997). "Eğitimde Program ve Öğretim Sanatı". Ankara: Önder Matbaacılık.

ERBAY, Fethiye. (1998). "Eğitim Kurumlarının Müzelerin Kurumlaşmasındaki yeri". IV. Müzecilik Seminerleri Bildirileri 16-18 Eylül, İstanbul, 37.

ERDEN, Münire. (1998). "Eğitimde Program Değerlendirme". Ankara: Anı Yayıncılık.

ERDOĞAN, İlhan. (1995). "Orta Öğretimde Müzenin Yeri". Yaşadıkça Eğitim, (39) 18-19.

ERGİNER, Ergin. (2000). "Öğretimi Planlama Uygulaması ve Değerlendirme". Ankara: Kozan Ofset.

ERTÜRK, Selahattin. (1994). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara

FİDAN, Nurettin - ERDEN, Münire. (1993) "Eğitime Giriş". Ankara: Alkım Yayınları.

FİDAN, Nurettin. (1985). Okulda Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi (2004): El Sanatları Eğitimi Bölümü. Öğretim Elemanları Listesi: Ankara.,

Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi (2004). Öğrenci İşleri Kayıtları. Ankara.

GÜRÇAY, Hikmet. (1968). "Müze Çeşitleri". Ön Asya Dergisi, İstanbul: s:3-35, Yıl:3. s:35

HARRİSON, Molly. (1963). "Eğitim ve Müzeler" Müzelerin Teşkilatlanması ve Pratik Öğütler. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

HIZAL, Alişan. (1983). Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçler. Ankara

HOOVER, Grenhill. (1991). "Museum and Gallery Education". Leicester University Press, Leicester.

KARASAR, Niyazi. (1985). "Bilimsel Araştırma Yöntemi". Ankara.

KARASAR, Niyazi. (1995). "Araştırmalarda Rapor Hazırlama". Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

KÜÇÜKAHMET, Leyla. (1992) "Öğretim İlke ve Yöntemleri". Ankara: GÜ. Basın Yayın Yüksekokulu Matbaası, 4. Baskı.

MAHMUT, Adem. (1981). "Eğitim Planlaması". Ankara: Sevinç Matbaası.

MAPRAN, Burçak. (1994). "Müze Türleri". Kültür Yapıları Müzeler, 3-19.

MOFFAT, Hazel. (1992). "Working in Museum Gallery Education". University of Leicester.

NEWSON, Barbara. (1977). "The Art Museum and The School". American Education Magazine

ONUR, Bekir. (1999). "Müze ve Galeri Eğitimi". Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No:4

ONUR, Bekir. (2000). **"Yaratıcı Düşünme ve Müzler"**. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No:7.

ÖZÇELİK, Durmuş Ali. (1989). **"Eğitim Programları ve Öğretim"**. Ankara: ÖSYM Yayınları, 8.

RONTE, Dieter. (1981). **"Çağcıl Sanat Müzesi"**. Beral Madra ile Söyleşi. Sanat Çevresi.

SEYİRCİ, Musa. (2000). **"Çağdaş Müzeciliğimizde Öğretmen Müzecilerin Yeri"**. IV. Müzecilik Seminerleri Bildirileri 13-15 Eylül 2000.

SEZGİN, İlhan. (2000). **"Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme"**. Ankara.

SÖNMEZ, Veysel. (1999). **"Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı"**. Ankara.

TAYMAZ, Haydar. (1997). **"Hizmet İçi Eğitim"**. Ankara: Personel Eğitim Merkezi Yayınları.

TURANİ, Adnan. (1993). **"Sanat Terimleri Sözlüğü"**. İstanbul: Remzi Kitapevi.

VARIŞ, Fatma. (1994). **"Eğitim Bilimine Giriş"**. İstanbul: Alkım Yayıncılık.

VARIŞ, Fatma. (1996). **"Eğitimde Program Geliştirme Teoriler-Teknikler"**. Ankara: Alkım Yayınları.

EK:1

Değerli Arkadaşım;

Bu araştırmanın amacı hali hazırda “**El sanatları eğitiminde müzeler ve tarihi mekânların önemi ve buralardan el sanatları eğitiminde yararlanılmasına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşlerinin** “ belirlenmesidir.

Sizin bu ankete vereceğiniz cevaplar ışığında Fakültenizin, el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlara verdiği önem, söz konusu yerlere yapılan gezilerin planlanması ve bu gezilerden verimli şekilde yararlanılmasını sağlayıp sağlamadığı belirlenmeye çalışılacaktır.

Cevap verirken adınızı yazmanıza gerek yoktur. Cevaplarınız araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Ankete samimi cevap vermeniz araştırmanın amacına ulaşması açısından çok önemlidir.

Anketi cevaplarken uygun bulduğunuz seçeneğin hizasındaki **kutucuğa (X) işareti** koymanız yeterlidir.

Cevaplarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Araştırmacı,
Ali MERCANOĞLU

I. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Hangi bölümde okuyorsunuz?
GTE(....) NAK(....) DES(....) TDÖ(....)
2. Okuduğunuz bölümü tercih sebebiniz nedir?
Kendi isteğim(....)
Ailemin isteği(....)
Orta öğretimimle ilgili(....)
ÖSS puanımla ilgili(....)
3. Okuduğunuz bölüme ilginiz ne düzeydedir?
Çok iyi (....) İyi (....) Orta (....) Kötü (....)

II. BÖLÜM: MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN EL SANATLARI EĞİTİMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Görüşleriniz	Derecesi	Çok	Biraz	Hiç
4. Müze ve tarihi mekanları ne derece önemli buluyorsunuz?				
5. Müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimine katkısı konusunda kendinizi ne derece bilgi sahibi görmektesiniz?				
6. Müze ve tarihi mekanlar eğitim amaçlı olarak ne derecede ziyaret edilmelidir?				
7. Sizce okuldaki öğretim materyalleri yetersizliğini, müze ve tarihi mekanlar ne derece giderebilir?				
8. "Öğrenciler, lisans eğitimi süresince müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanmalı" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
9. "Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesi için öğrencilerin yönlendirilmesi gerekmektedir" düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
10. "Branş öğretmenleri, verdikleri eğitimi desteklemek amacıyla öğrencileri müze ve tarihi mekanları ziyaret konusunda teşvik etmelidirler" düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?				
11. "Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekanların eğitime katkısı konusunda öğrencileri yeterince bilgilendirmektedirler" düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?				
12. Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin ders ve ödev gibi zorunluluklar dışında da yapılması görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
13. El sanatları eğitiminde gezi-gözlem yöntemlerine yer verilmediği görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
14. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılamamasının en önemli nedenlerinden biri ekonomik yetersizliktir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
15. "Müze ve tarihi mekanlar okulda edinilen bilgi ve becerileri asıl kaynağıyla kıyaslama olanağı sağlar"düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
16. "Müze ile tarihi mekanlar öğrencinin üretim ve tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirmektedir" düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
17. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri, eserleri gerçek biçimleriyle görme olanağı sağladığından kendime güvenimi artırmaktadır" görüşüne ne derecede katılıyorsunuz?				
18. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlara eğitim amaçlı ziyaret, bir zaman kaybıdır" düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?				
19. "Müze ile tarihi mekan ziyaretleri, el sanatları eğitimini anlamlı kılmak amacıyla gerçekleştirilmelidir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
20. "Müze ve tarihi mekanlar, öğrencinin aldığı el sanatları eğitiminde kullanabileceği en önemli kaynaklardan biridir" düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?				

Bu bölüme dair eklemek istediklerinizi lütfen belirtiniz.

.....

.....

III. BÖLÜM: MÜZE VE TARİHİ MEKANLARA ZİYARET ETKİNLİKLERİNİN PLANLANMASI VE UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Görüşleriniz	Derecesi	Çok	Biraz	Hiç
21. Fakültenizce müze ve tarihi mekanlara ne ölçüde gezi programları düzenlenmektedir?				
22. "Fakültenizce lisans eğitiminiz süresince müze ve tarihi mekanlara eğitim amaçlı yeterli sayıda periyodik geziler düzenlenmektedir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
23. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan planlı ziyaretler fakültede öğrenilenleri anlamlı kılmaktadır" düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
24. "Fakültenin müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programlarına katılım zorunludur" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
25. "Branş öğretmenleri, müze ve tarihi mekanlara gezi programları düzenlenmesi için çaba göstermektedirler" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
26. "Branş öğretmenlerinin müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programları sayısal olarak yeterlidir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
27. "Eğitim amaçlı yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri bir plan ve program dahilinde yapılmaktadır" düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
28. "Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi, incelenecek veya gözlemlenecek konular saptanmaktadır" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
29. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan ziyaret programlarının amaçları, önceden belirlenmektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
30. "Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezi öncesinde gezinin amaçları öğrencilere duyurulmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
31. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerine ilişkin gezi programları tüm katılanlara verilmektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
32. "Müze ve tarihi mekanlara yapılan gezilerin gözlem konuları gezi amaçlarıyla tutarlılık göstermektedir" görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
33. "Fakülte ve öğrencilerce müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amaçlarına uygun gözlem materyalleri (kamera, foto, gözlem fişi, çizim araçları vb.) sağlanmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
34. "Müze ve tarihi mekan gezi sonuçlarının nasıl değerlendirileceği önceden belirlenmektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
35. "Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
36. "Müze ve tarihi mekanlarda tutulan notlar raporlaştırılmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				

Bu bölüme dair eklemek istediklerinizi lütfen belirtiniz.

.....

.....

IV. BÖLÜM: MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN EL SANATLARI EĞİTİMİNDE VERİMLİ KULLANILIP KULLANILMADIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Görüşleriniz	Derecesi	Çok	Biraz	Hiç
37. "Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amacının öğrencilere duyurulması amaca ulaşmayı kolaylaştırmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
38. "Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi incelenecek veya gözlemlenecek konuların saptanması verimliliği artırmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
39. "Branş öğretmenleri müze ile tarihi mekan ziyareti öncesi gözlemlenecek konuları saptamaya ilişkin gerekli gayreti göstermektedirler" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
40. "Müze ve tarihi mekanları ziyaret etmeden önce öğrencilere ön bilgi verilmektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
41. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri sırasında öğrenciler ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirilmektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
42. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri uzman bir rehber eşliğinde yapılmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
43. "Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde öğrencilere rehberlik etmektedirler" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
44. "Müze ve tarihi mekan gözlemlerinde gerekli materyaller (gözlem fişi, kamera, foto, çizim araçları vb.) kullanılmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
45. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler hakkında bir gözlem fişi oluşturulmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
46. "Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulması geziyi verimli kılmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
47. "Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyareti sonrası bir değerlendirme yapılması verimliliği artırmaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
48. "Müze ve tarihi mekanlarda tutulan notların raporlaştırılması gezinin amacına ulaşmış olmasının anlaşılması amacıyla değerlendirilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
49. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler derslerde öğrenilenlerin pekiştirilmesine katkı sağlamaktadır" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
50. "Müzeler ile tarihi mekanlardaki eserleri orijinal biçimleriyle incelemek, Fakülte başarısını olumlu yönde etkilemektedir" görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
51. "Grupça yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri, öğrencilerin işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirmektedir" düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				

Bu bölüme dair eklemek istediklerinizi lütfen belirtiniz.

.....

.....

EK:2

Değerli Hocam;

Bu araştırmanın amacı “El sanatları eğitiminde müzeler ve tarihi mekânların önemi ve buralardan el sanatları eğitiminde yararlanılmasına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşlerinin “ belirlenmesidir.

Cevap verirken adınızı yazmanıza gerek yoktur. Cevaplarınız araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Ankete samimi cevap vermeniz araştırmanın amacına ulaşması açısından çok önemlidir.

Anketi cevaplarken uygun bulduğunuz seçeneğin hizasındaki kutucuğa (X) işareti koymanız yeterlidir.

Cevaplarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Araştırmacı,
Ali MERCANOĞLU

I. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Şu anki unvanınız nedir?
Okutman(....) Öğr.Gör. (....) Dr.(....) Yrd. Doç(....) Doç(....) Prof (....)
2. Branşınız
.....
3. Kaç yıldır yüksekokul/üniversitede eğitimci olarak görev yapmaktasınız?
1-4(....) 5-8(....) 9-12(....) Diğer (belirtiniz)
4. Eğitim verdiğiniz alana ilişkin ilginiz ne düzeydedir?
Çok iyi(....) İyi(....) Orta(....) Kötü(....)

II. BÖLÜM: MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN EL SANATLARI EĞİTİMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Görüşleriniz	Derecesi	Çok	Biraz	Hiç
5. Eğitimci olarak, el sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanları ne derece önemli buluyorsunuz?				
6. "Öğrenciler, müze ve tarihi mekanların el sanatları eğitimine katkısı konusunda bilgi sahibidirler", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
7. Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesine ne derece taraftarsınız?				
8. Sizce okuldaki öğretim materyalleri yetersizliğini, müze ve tarihi mekanlar ne derece giderebilir?				
9. "Öğrenciler, lisans eğitimi süresince müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanmalı", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
10. "Müze ve tarihi mekanların eğitim amaçlı ziyaret edilmesi için öğrencilerin yönlendirilmesi gerekmektedir", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
11. "Branş öğretmenleri müze ve tarihi mekanların eğitime katkısı konusunda öğrencileri yeterince bilgilendirmektedirler", düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?				
12. Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyaretlerinin ders ve ödev gibi zorunluluklar dışında da yapılması görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
13. El sanatları eğitiminde gezi-gözlem yöntemlerine yeterince yer verilmediği görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
14. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılamamasının en önemli nedenlerinden biri ekonomik yetersizliktir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
15. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince faydalanılamamasının en önemli nedenlerinden biri zamansızlıktır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
16. "El sanatları eğitiminde müze ve tarihi mekanlardan yeterince yararlanılamamasının en önemli nedenlerinden biri teorik derslerin fazlalığıdır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
17. "Müze ve tarihi mekanlar, öğrencinin okulda edindiği bilgi ve beceriyi asıl kaynağıyla kıyaslama olanağı sağlamaktadır", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
18. "Müze ile tarihi mekanlar, öğrencinin hayal gücünü geliştirmektedir", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
19. "Müze ile tarihi mekan ziyaretleri, el sanatları eğitimini anlamlı kılmak amacıyla gerçekleştirilmelidir", görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
20. "Müze ve tarihi mekanlar, el sanatları eğitiminde kullanılabilecek en önemli kaynaklardan biridir", düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?				

Bu bölüme dair eklemek istediklerinizi lütfen belirtiniz.

.....

.....

III. BÖLÜM: MÜZE VE TARİHİ MEKANLARA ZİYARET ETKİNLİKLERİNİN PLANLANMASI VE UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Görüşleriniz	Derecesi	Çok	Biraz	Hiç
21. Eğitim verdiğiniz fakültede müze ve tarihi mekanlara ne ölçüde gezi programları düzenlenmektedir?				
22. “Fakültenin, müze ve tarihi mekanlara düzenlediği eğitim amaçlı gezi programlarına el sanatları öğrencilerinin katılımı zorunludur”, görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
23. “Fakülte, branş öğretmenlerince düzenlenen eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan gezi programlarını desteklemektedir”, görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
24. “Branş öğretmenleri önderliğinde müze ve tarihi mekanlara düzenlenen eğitim amaçlı gezi programları sayısal olarak yeterlidir”, görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
25. “Eğitim amaçlı yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri bir plan ve program dahilinde yapılmaktadır”, düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
26. “Müze ve tarihi mekanlara yapılan planlı ziyaretlerin amacı fakültede öğrenilenleri anlamlı kılmaktadır”, düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				
27. “Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi, incelenecek veya gözlemlenecek konular saptanmaktadır”, görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
28. “Müze ve tarihi mekanlara yapılan ziyaret programlarının amaçları, önceden belirlenmektedir”, görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
29. “Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezi öncesinde gezinin amaçları öğrencilere duyurulmaktadır”, görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
30. “Müze ve tarihi mekan ziyaretlerine ilişkin gezi programları tüm katılanlara verilmektedir”, görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
31. “Müze ve tarihi mekanlara yapılan gezilerin gözlem konuları gezi amaçlarıyla tutarlılık göstermektedir”, görüşüne ne ölçüde katılıyorsunuz?				
32. “Fakülte ve öğrencilerce müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amaçlarına uygun gözlem materyalleri (kamera, foto, gözlem fişi, çizim araçları vb.) sağlanmaktadır”, görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
33. “Müze ve tarihi mekan gezi sonuçlarının nasıl değerlendirileceği önceden belirlenerek öğrencilere bildirilmektedir”, görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
34. “Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili öğrencilere sistemli not tutturulmaktadır”, görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
35. “Müze ve tarihi mekanlarda öğrencilerce tutulan notlar raporlaştırılmaktadır”, görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				

Bu bölüme dair eklemek istediklerinizi lütfen belirtiniz.

IV. BÖLÜM: MÜZE VE TARİHİ MEKANLARIN EL SANATLARI EĞİTİMİNDE VERİMLİ KULLANILIP KULLANILMADIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Görüşleriniz	Derecesi	Çok	Biraz	Hiç
36. "Müze ve tarihi mekanlara yapılacak gezinin amacının öğrencilere duyurulması amaca ulaşmayı kolaylaştırmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
37. "Müze ve tarihi mekan ziyareti öncesi irdelenecek konular saptanarak öğrenciler bilgilendirilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
38. "Müze ve tarihi mekanları ziyaret etmeden önce öğrencilere ön bilgi verilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
39. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri sırasında öğrenciler ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirilmektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
40. "Müze ve tarihi mekan ziyaretleri uzman bir rehber eşliğinde yapılmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
41. "Branş öğretmenleri, müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde öğrencilere rehberlik etmektedirler", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
42. "Müze ve tarihi mekan gözlemlerinde öğrencilere gerekli materyaller (gözlem fişi, kamera, foto, çizim araçları vb.) kullanılmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
43. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler hakkında öğrencilere bir gözlem fişi oluşturulmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
44. "Müze ve tarihi mekanlarda yapılan gözlemlerle ilgili sistemli not tutturulması geziyi verimli kılmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
45. "Müze ve tarihi mekanlarda tutulan notların raporlaştırılması gezinin amacına ulaşip ulaşmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
46. "Eğitim amaçlı müze ve tarihi mekan ziyareti sonrası bir değerlendirme yapılması verimliliği artırmaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
47. "Müze ve tarihi mekan ziyaretlerinde incelenen eserler öğrencinin derslerde öğrendiklerini pekiştirmesine katkı sağlamaktadır", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
48. "Müzeler ile tarihi mekanlardaki eserleri orijinal biçimleriyle incelemek öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilemektedir", görüşüne ne derece katılıyorsunuz?				
49. "Grupça yapılan müze ve tarihi mekan ziyaretleri, öğrenimin işbirliği ve sorumluluk duygusunu geliştirmektedir", düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?				

Bu bölüme dair eklemek istediklerinizi lütfen belirtiniz.

.....

.....